

Høringssvar fra Naturnationalpark Kompedal

Dette dokument er en samling af indkomne høringssvar fra den offentlige høring angående projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen for Naturnationalpark Kompedal. Høringssvarene er indsendt i høringsperioden som var d. 4. juni 2025 til d. 27. august 2025. I denne periode er der blevet indsendt 25 høringssvar fra privatpersoner, myndigheder, foreninger, virksomheder mv. I denne samling gengives telefonnummer, dato for indsendelse, e-mail og adresse ikke.

Indholdsfortegnelse

Privatpersoner.....	2
Anne-Kathrine Tang Nielsen.....	2
Brdr. Eskesen, Ove Hansen, Jan Kobbernagel og Jes Kristensen.....	3
Henriette Andersen.....	4
Ida Ludvigsen.....	10
Jes Kristensen.....	10
Jørgen Mulvad.....	11
Karen Vind.....	11
Lars Østergaard.....	12
Morten Vind.....	12
Niels Månsson.....	13
Ove Knudsen.....	14
Bilag.....	18
Poul Relund og Susanne Poulsen.....	23
Trine Nielsen.....	24
Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.	26
Danmarks Idrætsforbund.....	26
Danmarks Jægerforbund.....	28
Danmarks Vilde Natur (DVN) Midtjylland, Danmarks Naturfredningsforening Silkeborg og Trailrunning Silkeborg.....	30
Dansk Islandshesteforening.....	32
Bilag.....	35
Dansk Orienterings-Forbund.....	45
Erhvervsstyrelsen.....	48
Foreningen Fri Natur.....	48
Forsvarets Etablissement-og Terrænkommmando.....	56
Silkeborg Kommune.....	57
Trafikstyrelsen.....	57
Vejdirektoratet.....	57
Bilag.....	59
Venstre i Silkeborg Byråd.....	60

Privatpersoner

Anne-Kathrine Tang Nielsen

Hermed sender jeg mit høringssvar vedrørende Naturnationalpark Kompedal.

Naturstyrelsen har tydeligvis vist at de ikke magter opgaven med at sætte tamdyr ud til helårsafgræsning uden at dette går ud over dyrenes velfærd. Senest med dommen imod jeres medarbejdere omhandlende vanrøgt af 76 kvæg på Naturstyrelsens arealer i Mols Bjerge i vinteren 2020/2021.

Dyr bag hegn er tamdyr og skal have deres basale behov opfyldt herunder behov for FE specielt om vinteren som beskrevet i "Bekendtgørelse af lov om dyrevelfærd "

§ 3. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Hest og kvier er græsser og kan ikke leve af bark og blade. Og om vinteren visner græsset væk – hvad skal de leve af? Det er under alt kritik at dyr i naturparker har særlige vilkår, som tolkes imod deres velfærd. Dyr kan ikke leve af ideologier og det er tydeligt at NST bestem ikke magter opgaven.

"Særlige bestemmelser om dyr, som udsættes i naturnationalparker"

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, der udsættes i en sådan naturnationalpark, og dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2."

Der mangler evidens for at disse naturparker på nogen måde fremmer naturen.

Det kan undre mig at tamdyr i disse parker, ikke skal have tilgodeset deres behov ligesom deres artsfæller, som vi andre privatpersoner holder bag hegn? Hvilket belæg er der, for at disse besætninger kan leve uden mad og vand om vinteren, når græsset er visnet væk og vandet er frossen?

"Rum og arealer, hvor dyr holdes, og inventar m.v. heri"

§ 18. Opholdsrum eller opholdsarealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov."

Hvordan sikre disse nationalparker at de vilde dyr, ikke dem som sættes ud bag hegn, men dem som rent faktisk er vilde at de har adgang til deres levesteder, som er beliggende i disse parker?

Hvilket belæg er der for at disse dyr, som er født i naturen skal fjernes og tamdyr skal erstatte disse? Hvordan er dette bedre for naturen?

Jeg vil meget gerne vide den gennemsnitlige levetid på besætningen af tamdyr, som bliver sat ud i disse parker? Et liv på 6 år er ikke lang tid for en hest, hvilket man ved, hvis man ved bare lidt om heste.

Hvad er strategien for at sikre at dyrenes indvoldsorm bliver reguleret?

Hvordan bliver hestens/kviernes hove/klove plejet for at sikre at de undgår smerte/halthed pga. bylder?

Hvordan sikres besætningens velfærd mht. sår behandling, når disse dyr ikke er håndteret og tilset daglig med berøring? Hvordan kan en evt. behandling udføres uden at stresse dyrene, når de ikke er i menneskelig kontakt daglig?

Hvordan sikres drægtige hopper / køer deres øget behov for FE og mineraler når der ikke er føde i vintermånederne?

Hvordan sikre NST at de vilde dyr ikke bliver fange i disse hegn og afgår ved døden på en smertefuld og stresset måde?

Hvilket studier viser at disse parker vil fremme biodiversiteten?

Det kan undre mig at staten må udsulte besætninger og tilsidesætte dyrenes velfærd – det er intet andet end statsstøtte dyremishandling.

Det er glædeligt at naturen er i fokus, men disse parker er alt andet end natur, når vilde dyr bliver forvist og naturen ikke får lov af udvikle sig naturligt. Det er designer natur og der er ikke belæg for disse parker fremmer naturen.

Det er skammeligt at fagfolk som rent faktisk har forstand på disse besætninger ikke er blevet rådført. Men at ”eksperterne” er ideologiske biologer, som tydeligvis ikke har interesse i besætningernes velfærd, men kun designer natur.

Hvordan NST kan være så kynisk overfor tamdyr i disse parker er min en gåde og derfor er jeg meget imod disse parker pga. hegnet.

Mvh
Anne-Kathrine Tang Nielsen

Brdr. Eskesen, Ove Hansen, Jan Kobbernagel og Jes Kristensen
Hej

Vi ønsker hermed at udtrykke vores bekymring og stille os kritiske over den foreslåede placering af hegnet omkring Naturnationalpark Kompedal.

Det er efter vores opfattelse uhensigtsmæssigt, at man har valgt at placere hegnet op ad skel hele vejen rundt om plantagen. Denne løsning tager ikke tilstrækkeligt hensyn til de omkringlæggende lodsejere, som risikerer øget pres og konfliktpotentiale i forhold til driften af egne arealer samt væsentligt større forstyrrelse af vildtet på vores arealer.

Det er jo pga. vildtet, naturen, stilheden og uberørtheden at vi netop har valgt at bo her..

Ved i stedet at flytte hegnet blot 50-100m ind fra skel, kunne man skabe en bufferzone, der vil tilgodese både naboer og andre brugergrupper.

En sådan bufferzone ville kunne fungere som et referenceareal uden store græssende dyr samt mindske synligheden og det visuelle indtryk af hegnet i landskabet.

Samtidig ville en indrykning af hegnet mindske belastningen af det fredede skovdige, som i det nuværende forslag kan blive udsat for øget slitage og risiko for skader som følge af vedligeholdelskørsel og den øgede færdsel langs hegnet.

Desuden vil ryttere, cyklister og vandrere få bedre muligheder for færdsel i det udvendige spor, uden at komme i konflikt med de store græssende dyr eller skulle færdes helt tæt på hegnet. For ryttere er det særligt vigtigt at kunne holde afstand til dyrene i indhegningen af hensyn til både sikkerhed og dyrevelfærd.

Alt i alt mener vi, at en indrykning af hegnet vil være en mere balanceret løsning, som bedre afvejer hensynene til natur, naboer og rekreative brugere.

En sidste bekymring, der også blev nævnt på orienteringsmøderne, er risikoen for billeangreb, som der virkelig bør sættes ind imod hvis de opstår.

Vi står gerne til rådighed for en nærmere uddybning.

Med venlig hilsen

Brdr. Eskesen, Ove Hansen, Jan Kobbernagel og Jes Kristensen

Henriette Andersen **Høringssvar vedrørende naturnationalpark Kompedal**

Lad os beholde den frie natur – uden hegn og med vores hjemmehørende naturlige hjortevildt. Kompedal har allerede nu stor biodiversitet og mange bevaringsværdige biotoper. Lad det ikke ødelægges af afgræsning og de dertil hørende hegninger.

Der spilles hasard med den danske natur i disse år.

Et spørgsmål er, hvordan udføres evaluering af effekten af disse naturnationalparker? I bør evaluere på Fussingø, inden at I fortsætter denne skamfering af den danske natur.

Et andet spørgsmål er; hvorfor I ikke lave prøvefelter uden for hegningen for at sammenligne biodiversiteten, før og efter. Det vidner om, at I bevidst manipulerer med resultaterne for netop at ville påvise en øget biodiversitet! Det har eksakt været drøftet ved den kommende naturnationalpark Gribskov.

Jeg skriver som stor bruger af naturen og færdes meget i skov og strand over hele Danmark. Jeg er uddannet skov og landskabsingeniør og ser meget bekymret på den kommende ændret forvaltningspraksis for de danske skove, plantager, klitplantager og heder.

Jeg ønsker ikke at Danmarks natur skal omdannes til dyrehaver, hvor lysåbne arealer skal favoriseres og have betegnelsen urørt skov, med de ændrede plejeplaner som det giver. Statens arealer er borgernes og er betalt at skattepengene over mange år. Lad borgerne beholde den frie natur.

Biodiversitet, skovdrift og borgernes adgang kan sagtens gå hånd i hånd. Se bare til vores nordiske lande.

Naturstyrelsen kan ikke ensidigt lade samtlige skove overgå til urørt skov og naturnationalparker, uden at forholde sig til folkesundheden. Der er gennem adskillige årtier forsket i betydningen af at borgere kan fældes i naturen. Alene det, at Naturstyrelsen/Miljøministeriet ikke vil udføre

feltundersøgelser uden for nationalparker og lade disse felt udenfor være kontro尔夫elter, vidner om at Miljøministeriet ønsker at manipulere med resultaterne.

Tænk hvis arealerne uden for det dyrt opsatte hegn og arealer uden de store græsser viser sig at have højere biodiversitet. Så har dette eksperiment til oplyste 888 mio. Kr. været spildt. Tallet er efterhånden 5 år gammelt og priserne er siden steget meget, så dette beløb rækker langt fra. Her er heller ikke indregnet den tabte biodiversitet, det tabte mikroklima i skoven, den tabte nedbringelse af CO₂, da mange træer er blevet fældet før tid. Den manglende indtjening ved de danske savværker, da træet blev solgt til bl.a. Rusland og Kina. En skændsel uden lige.

I Miljøstyrelsen/Naturstyrelsens strategi mangler at se på biodiversitet, hvor løsninger spiller sammen med det øvrige samfund. Der mangler en sammenhæng med:

- Skoverhvervet, således at Danmark også formår at udtage træeffekter til bæredygtigt byggeri,
- Folkesundheden, således at Danmarks sundhedsmkostninger nedbringes,
- Klimakrisen, hvor træer netop skal være i god produktion for derved at optage CO₂. Specielt nåletræer er nyttige her, men de fældes i disse år i stor stil.

Der mangler en 360 graders analyse i vores naturforvaltning og strategier. Ligesom de nye forvaltningsmetoder er i strid med EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen. Hvordan kan regeringen tale med forfærdelse ved rydning af skove rundt om i verden og så etablere massive rydninger i Danmark. Det hænger overhovedet ikke sammen. Det er meget dobbeltmoralisk.

De nye forvaltningsplaner

De nye forvaltningsplaner er udarbejdet for en meget kort tidshorisont 6 år for løvskov og 15 år for nåleskov. Dette gør at borgerne ikke kan se andet end trin 1 og derved ikke ved hvad de kan forvente sig, når Naturstyrelsen har lysstillet skovene og vegetationen er eksploderet med urtevegetation og birk, el mv.

Jeg kan frygte, at Miljøministeriet/Naturstyrelsen herefter vil argumentere for, at hegninger med dyr er den eneste løsning for at få ædt den nyligt vegetation. Forskere har tilmed udtalt, at helårsgræsning ikke medfører øget biodiversitet, da arealerne overgræsses. Kig til Sverige. De gør som vi også gjorde i tidligere tider. Der har de sommergræsning og tager dyrene hjem for vinteren. Dyrene passes med vinterfoder og man ser til dem som enkeltindivider. De forstår at bevare en høj dyrevelfærd, samtidig med dyrkning af bæredygtigt skovbrug og biodiversitet.

Jeg vil anbefale, at man ikke arbejder med tyndninger på 70 til 90 %, således at man, som altid er gjort, kan styre tilstedekomsten af uønsket arter, som bl.a. ørnebregner ved at fuldkronede træer skygger skovbunden. Ørnebregner er giftige og udkonkurrerer alt omkring sig.

I Danmark er naturen varierende og fantastisk. Anemoner vidner om at skovene i Gribskov er over 800 år. Derfor ser vi nu vantrø til de store fældninger, hvor træ udtages dels for at fjerne det fantastiske bygningstømmer douglasgran og dels for at fjerne effekter for at lægge skoven ud til urørt skov. For eksempel har Gribskov mf. for nuværende 52 forskellige naturtyper, som nu er registreret i de Nordsjællandske skove, frygter jeg ender med forringelse af biodiversiteten med den ensidige tilgang til løsningsmodeller. I bruger udelukkende virkemidler som: lysstilling eller renafdrift af arealer, øget hydrologi, veteranisering af træer og hegninger til tamdyr. Skal man have mosaik skov bør I benytte de gamle veldokumenterede metoder. Lyt til de gamle skovfolk, som ved hvad de taler om. Der er meget erfaring at hente her.

En skam for naturen floraen og faunaen. Her burde have været en 360 graders undersøgelse, hvor samtlige faktorer som erhvervslivet, beskæftigelse og folkesundheden blev inddraget. Herved ville samfundsmæssige løsningsmodeller kunne findes som også var til gavn for insektlivet.

Foretager man renafdrifter på sandede jorde tæt på kysten, vil en sandfygning starte. Det vil I ikke kunne styre, heller ikke når der er fare for bygninger og fortidsminder og gamle spor i landskabet. En skandale for landet med vores fantastiske historie.

Flora og fauna

Altid har der været arbejdet med vigtigheden af spredningskorridorer. Det har Naturstyrelsen ikke arbejdet med til bedring af biodiversitetskrisen. Derimod mener man, at skove i fremtiden skal bestå af moser og birk og helst være indhegnet så græssere/browsere kan indsættes. Intet er mere forkert. Sæt dyrene udenfor skovene, hvor de gik i de gamle landbrug på lavbundsjordene.

Skoven som biotop vil altid være tæt og mørk. Her vil ikke være store dyr og græsningsenge. Ref. Bent Odgaard. At man politisk har ladet sig forføre af en idéhistoriker som Rune Engelbreth er en skændsel. Det burde i et oplyst samfund ikke kunne lade sig gøre. Man må forvente, at høj faglighed i et Miljøministerium. Naturstyrelsen er i den grad styret af rewildere, som kun ønsker at græssere dør hurtigt til gavn for insekterne. Der er ingen evidens for denne strategi. En *fake* historie opfundet af en idéhistoriker. Vedkommende har så haft succes med at forblænde politikerene på Christiansborg. Desværre! Vores natur, hjemmehørende vildt og de udsatte tamdyr bliver taberne – og ikke mindst borgerne og turister i dette land.

I øvrigt kan man anfægte biologernes opråb om nedgang af dyr iflg. Rødlisten. Den blev da også revideret og sammenholdt med Eric Buchwalds opgørelser vidner tallene om meget bedre biodiversitet end forelagt ved Aalborg Universitet. Lad nu Københavns Universitet analysere Rødlisten. De to universiteter er jo ikke enige.

Naturen mangler plads, og flere områder bør udlægges til natur. Disse områder bør sammenbindes, så arterne kan brede sig. Mange biotoper vil hermed sprede sig til de omkringliggende arealer, ved at lave spredningskorridorer mellem heder, overdrev, enge og kyststrækninger.

Det er med stor bekymring, at jeg ser, at der er planlagt en meget høj fældningsgrad i landets skove. En skov er jo netop en biotop, som lukker sig og er mørk uden meget lys. Hvorfor springer åbent land i skov? Ja, det sker helt naturligt. Så giv i stedet naturen fred og ro. Som det sker nu etableres et nyt kulturlandskab med menneskelig og tamdyrs indblanding. Hvor skal hjortevildtet søge læ og ly? Hvor skal de andre arter, der netop trives her søge hen? Det undrer mig, at Naturstyrelsen kan stå inde for at rydde såkaldte "invasive" arter, som netop er en del af tidligere tiders beskyttelse mod sandflugt fra området. I stedet bør vi sikre at vores skove er sunde, og have fokus på at optage CO₂, ved at bevare og plante flere træer. Nåletræer i vækst er langt de bedste til CO₂ optag. Disse træer fældes nu i stor stil. Hvad sker der med naturforvaltningen i dette land?

Jeg kan frygte, at der ødelægges og gøres skade på biodiversiteten i området, har man lavet en baseline, inden man starter disse meget store ændringer, for at sikre at biodiversiteten ikke skades i stedet. Med den grad af rydning af skov, kan man frygte at det vil ødelægge dele af området. Der vil blive store sletter og lysåbne områder, i stedet for en fuldkronet skov. Skovområderne med træer vil derfor blive noget formindsket. Jeg kan frygte, at der fældes, for at der skal gro græs til store græssere. Jeg stiller spørgsmålstegn til effekten af rewilding, og ud fra min etik, er det grusomt at prioritere biller over kvæg.

Jeg kan undre mig over, at naturforvalterne ikke ser, hvor forarmet de græssede arealer er. Lad naturen med overdrev i fred og fjern uønskede pil og fyr som man har gjort i århundrede. I Vestjylland er jorden sandet og her bør træerne stå til bevarelse af landskabet og historien, så også vores kulturminder bevares.

På Fanø ser man tydeligt skaderne, hvor dyr går i hegninger. I hegningen er kun græs og lysesiv, men udenfor hegningen er arter som hører til på heden fx. Lyng, rævling og porse mv. Der bør kigger på om der egentlig sker en fremgang af arterne. En forsker har netop sagt, at for høj intensivitet af græsning skader biodiversiteten. Det ses tydeligt over hele landet. Arterne når ikke at frøformere sig inden at de er ædt af græssere, som ihærdigt søger føde, da føden som oftest er knap i hegningerne.

Med beslutning af de to første naturnationalparker med Gribskovs 2,5 meter høje hegn hindres dyrenes frie bevægelighed. Hermed overholdes følgende lovparagraffer ikke - §61a, stk. 4 som siger "Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang".

Da ingen græssere vil kunne passere hegnet, vil råvildtet altså heller ikke længere kunne passere frit gennem passagerne. Dette er en forskel fra Naturplejeplanen, Natura 2000 fra 2021 til 2027, hvor der i planen er beskrevet, at råvildt - det hjemmehørende råvildt vil kunne passere gennem åbninger i hegningen.

Hjortene vil i brunstperioden kæmpe om hinderne, hvordan kan Miljøstyrelsen vurdere at der ikke vil være væsentlige gener. Hjortenes gevirer vil for dyrene indenfor og udenfor sættes sig fast i hegnet, hvorefter hjortene kan risikere at stå låst fast før en skovarbejder kommer forbi og må skyde begge dyr og reparere hegnet. Denne strategi med hegninger er overhovedet ikke gennemtænkt. Dette kan umuligt være en ikke væsentlig påvirkning af dyrenes liv og færden. Kronhjorte vandrer dagligt mange kilometer, dette hindres med opsætning af et hegn som er 2,5 meter højt. Dette er en væsentlig påvirkning af livsvilkårene for de hjemmehørende dyrearter.

Jeg mener ikke, at det er muligt at holde skoven lysåben ved hjælp af græsning. Bliver græsningstrykket for højt, og føden knap vil dyrene vanrøgtes. Ligeledes vil dyrene ødelægge paragraf3-natur og fortidsminder i deres desperate søgen efter føde.

Desuden har jeg en bekymring omkring tamdyr, der dør på arealerne, om det vil være muligt at finde disse. Der er ikke lovhjemmel til at lade dyr ligge på arealer og dø. Specielt ikke på drikkevandsfølsomme områder, såsom Gribskov. Jeg mener, at de nye plejeplaner ikke har sikret dyr som lever på de tørre habitatområder, men har favoriseret bilag IV-arter som lever i vådområderne. Fx. er markfirben som tidligere har været indeholdt i plejeplanen for Natura 2000 i Gribskov ikke medtaget i denne vurdering.

Ved øget hydrologi har man ikke vurderet påvirkningerne af IV-arter på skovhabitatnatur fx. gøgeurter og andre overdrevsurter samt faunaen som lever her dvs. dyrenes yngle- og rasteområder ved fx. hasselmus, markfirben samt utallige insekter.

I væsentlighedsvurderingen har Miljøstyrelsen påpeget: Citat "at det øgede besøgstal vurderes at kunne medføre øget forstyrrelse, der især i yngletiden potentielt vil kunne påvirke de forstyrrelsesfølsomme arter:

- Havørn
- Fiskeørn
- Rød glente
- Hvepsevåge
- Sortspætte
- Hedelærke
- Rødrygget tornskade
- Arter af flagermus"

Derfor bør strategien med urørt skov og Naturnationalparker stoppe øjeblikkeligt.

Overgræsning ses på naturstyrelsens arealer på Fanø. I hegningerne er lysesiv og græs, mens arealerne udenfor har stor artsrigdom med fx lyng, porse, blåbær, revling mv. Græsning er ikke ensbetydende med stor biodiversitet.

Der er ikke lavet en systematisk kortlægning af den biologiske mangfoldighed inden projektets begyndelse. Hvorledes kan planernes resultater evalueres, når der ikke er en baseline? Professor i Biodiversitet, Professor Carsten Rahbek har netop påpeget dette. Vi ved ikke nok om, hvilke arter som allerede nu er i vores natur.

Når man netop i naturnationalpark Gribskov har diskuteret, at man ikke vil etablere kontrol felter udenfor hegningen, tyder på at Naturstyrelsen bevidst ønsker at manipulere med resultaterne, når

samt alle prøvefelter skal ligge indenfor hegningen, samt at resultatet skal vise øget biodiversitet. Tænk hvis resultatet var tilsvarende udenfor hegningerne? Det vidner absolut ikke om et seriøst videnskabeligt arbejde.

En ensidig fokusering på urørt skov og rewildings-driftsmetoderne kan føre til tab af artsrigdommen i danske skove. Kraftig reduktion af granbevoksninger medfører færre rede- og skjulesteder for. Fredede planter såsom orkidéer risikerer at forsvinde i grene, kvas og mørke eller øget vandstand. Forsker har netop påvist, at overgræsning resulterer i mindre biodiversitet.

Sørg i stedet for at skaffe spredningskorridorer og opkøb arealer mellem skov og landbrug. Det var her, der i gamle dage var græsningsenge og moser, inden landbruget blev intensiveret og blev til stordrift, i stedet for de tidligere små landbrug med meget mindre maskiner.

Fældning af ikke hjemmehørende nåletræ

Det at nåletræer fjernes og/eller tyndes vurderes til ikke at have væsentlig påvirkning for flora og fauna. Hvordan er det vurderet, når netop hjortevildtet raster i nåleskov. Fugle som spætter, korsnæb, fuglekonger mv. og egern har kogler som naturligt fødevalg. Derfor mener jeg, at fældningen af nåleskov er en væsentlig påvirkning for naturen og specielt dyrelivet.

De ikke hjemmehørende nåletræer som nu fældes i stor hast, desværre forholder det sig i at træarter som lærk og douglas er selv-impregnerende og eminente til bygningstømmer. Så de ikke lider af skadedyrsangreb ved brug i byggeriet.

Senest har man fra Københavns Universitet forsket i træernes sundhed og konklusionen var et ønske om en større spredning af træarter for at gøre skovene klar til klimaforandringer. Her ser man så på de nordiske lande og mod USA. Så er det man ryster på hovedet. Nu er de ikke hjemmehørende arter fældet i de danske statsskove. AK og VE.

I strid med EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen

Det er i strid med både EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen som træder i kraft ultimo 2024. Her skal hvert land i EU sikre skovene og sikre bæredygtigheden bl.a. så industri her i landet møbelindustri, træeffekter og bygningsmateriale skaffes lokalt.

EU's Biodiversitets Strategi, som siger, at skoven skal bevares som produktionsenhed til sikring af bæredygtige træeffekter til sikring af fremtidigt bygningstømmer indenfor landets grænser, således at andre landes urskov ikke ødelægges. Ligesom strategien påpeger, at folkesundheden bevares ved at sikre mulighed for at kunne færdes i den frie natur. Her er de kommende indhegninger med udsætninger af dyr igen i direkte modstrid med EU's Biodiversitets Strategi.

Befolkning og menneskers sundhed

Urørt skov giver en mindre fremkommelig skov. Og vælger man at indsætte græssere vil færdsel og hvor former for sport, hvor personer kommer med fart, vil være farligt. Hurtigt vil en Mountain biker eller løber komme alt for tæt på, og de store græssere kan føle sig truet. Familier med børn, der leger og løber rundt kan ligeledes opleves som en fare, for de store dyr. Hunde vil blive set på som rovdyr, og mange store dyr vil reagere på disse. Dette er der set flere eksempler på, hvor kvæg og hunde har været involveret i ulykker med personskade til følge.

Der er alene det seneste år i Danmark rapporteret om 5 tilfælde af ulykker med kreaturer. Hvem tør at tage en skoleklasse, eller daginstitution med på tur? Det bliver et meget stort ansvar, og mange vil undlade at bruge skovene, som udflugtsmål eller læring for eleverne.

Øget hydrologi

I Urørt skov, hvor øget hydrologi er en af de få værktøjer, som man gør brug af, har Naturstyrelsen ikke vurderet de ulemper som øget hydrologi kan medføre for naboerne til de urørte skove. Det være sig landbrugsafgrøder, dyrkning af wrap. I forhold til jernbanerne og ved stats- og lokalbanerne, hvor

jernbanedæmningen til skinnerne kræver tørre og velafdrænet omgivelser. Det bliver problematisk, hvis dæmningerne skrider grundet den forhøjede vandstand med ulykker til følge.

Københavns Universitet har netop offentliggjort en undersøgelse af skovene sundhedstilstand. Konklusionen var at klimaændringerne resulterer i en svækket sundhedstilstand ved skovens træer. Jeg håber, at I offentliggør, hvad den øget hydrologi i skovene netop gør ved træerne. De tåler ikke at stå med rødderne i vand!

Luft – CO₂/drivhusgasser som metangasser

Den øgede frigivelse af metangasser på netop næringsrige jorde som oversvømmes er ikke vurderet i denne strategi. Metangasser er 25 gange mere alvorlige end CO₂. Københavns Universitet er netop i gang med at forske i frigivelse af metangasser på næringsrige jorde. Dette er konstateret ved oversvømmelse af næringsjorde/ genskabelse af hydrologien. Derfor bør etablering af forvaltningen tage højde for resultaterne.

Klimakrisen med stor risiko for forøgelse af temperaturen, er et endnu større problem, som her søges adskilt fra biodiversitetskrisen. Det lader sig ikke gøre, da det er to sider af samme sag. Hvis vi ikke forstår at holde temperaturstigningen nede, vil temperaturstigningen forårsage, at biodiversiteten ikke øges som forventet. Derfor skal træer dyrkes og være i forskellig alder. Nåletræer er meget effektive til at optage CO₂, så hvorfor fælder I dem i så store mængder?

Landskabet – skoven – vores kulturarv

Jeg undrer mig, over at man tillader en så radikal ændring af forvaltning af vores skove. Hegninger vil altid være dominerende i landskabet. Specielt i Gribskov vil urørt skov og hegn være et skæmmende indslag for synet af vores Unesco verdensarv – Parforcejagtlandskabet. Vores fortidsminder i de danske skove skal vi værne om. Meget vil blive ødelagt ved den kommende forvaltning med konvertering til urørt skov.

Jeg mener at den nuværende skovforvaltning skal bibeholdes og skoven skal bevares som fuldkronet fredskov.

Opsamling/konklusion

Konklusionen er, at jeg som mange andre borgere i Danmark er imod de nye udpegninger af urørt skov og naturnationalparker med tilhørende nye forvaltningsplejeplaner.

Jeg mener, at den nuværende skov og landskabsforvaltning i Natura2000 områder skal bibeholdes og skoven skal bevares som fuldkronet fredskov. Landskaber/naturtyper som plantager, klitplantager, heder og klitter skal ligeledes bevares og derfor forvaltes som hidtil. Der er i over 20 år praktiseret naturnær skovdrift, som i de øvrige nordiske lande. Det bør Danmark fortsætte med. Der er iøvrigt ikke lavet en evaluering på dette arbejde inden I fremturer med en ny strategi.

Lad jer i stedet inspirere af de øvrige nordiske lande. De forstår sig på både biodiversitet, skovdyrkning og ikke mindst dyrevelfærd.

Jeg håber på, at jeres lydhørhed kommer til udtryk i en ændring af planerne. Indtil nu har borgerne ikke mærket, at høringer har givet anledning til ændringer ved Miljøministeriets og nu Trepark ministeriets strategier for landets natur.

Endeligt, et spørgsmål: Hvorfor tror politikerne, at det lader sig gøre at plante 1 mia. Træer, når de seneste års strategier med frivillige aftaler med fx udtagning af lavbundsområder og plantning af træer ikke er lykkedes?

Henriette Andersen
Skov- og Landskabsingeniør

Ida Ludvigsen

Høringssvar vedr. Kompedal Naturnationalpark.

Jeg er ofte turleder for et par grupper af seniorer i Silkeborg og vi kommer en del i Kompedal og Mosedal.

Vi er på turene en del 80+ årige og har på turene lidt andre behov end de yngre brugere af området, men selvom alderen kan mærkes vil vi meget gerne ud i naturen.

Jeg er meget glad for, at I snakkede om bedre faciliteter i forbindelse med parkeringspladser og afmærkede vandrerruter

På vegne af bl.a. De Grå Pantere, Natur&Miljø i Silkeborg vil jeg bede om,

- at der afmærkes vandrerruter i forskellige længder, også korte ruter på 5-6 km og helt ned til 3-4 km,
- at der ved gode pausesteder laves siddepladser til en gruppe på 10-15 deltagere, ikke nødvendigvis borde og bænke, men bare 2-3 tykke træstammer.
- at der på ruterne opsættes små infotavler ligesom der er gjort ved Mosedalen.

Med venlig hilsen
Ida Ludvigsen

Jes Kristensen

Hej

Jeg ønsker hermed at udtrykke min bekymring og stille mig kritisk over den foreslåede placering af hegnet omkring Naturnationalpark Kompedal.

Det er efter min opfattelse uhensigtsmæssigt, at man har valgt at placere hegnet op ad skel hele vejen rundt om plantagen. Denne løsning tager ikke tilstrækkeligt hensyn til de omkringliggende lodsejere, som risikerer øget pres og konfliktpotentiale i forhold til driften af egne arealer.

Ved i stedet at flytte hegnet blot 50-100m ind fra skel, kunne man skabe en bufferzone, der vil tilgodese både naboer og andre brugergrupper.

En sådan bufferzone ville kunne fungere som et referenceareal uden store græssende dyr samt mindske synligheden og det visuelle indtryk af hegnet i landskabet.

Samtidig ville en indrykning af hegnet mindske belastningen af det fredede skovdige, som i det nuværende forslag kan blive udsat for øget slitage og risiko for skader som følge af vedligeholdelskørsel og den øgede færdsel langs hegnet.

Desuden vil ryttere, cyklister og vandrere få bedre muligheder for færdsel i det udvendige spor, uden at komme i konflikt med de store græssende dyr eller skulle færdes helt tæt på hegnet. For ryttere er det særligt vigtigt at kunne holde afstand til dyrene i indhegningen af hensyn til både sikkerhed og dyrevelfærd.

Alt i alt mener jeg, at en indrykning af hegnet vil være en mere balanceret løsning, som bedre afvejer hensynene til natur, naboer og rekreative brugere.

Jeg står gerne til rådighed for en nærmere uddybning.

Med venlig hilsen
Jes Kristensen
J. K. Skov & Holding

Jørgen Mulvad
Hej

Vedr. Etablering af Hegn.

Af udkastet fremgår det, at hegnen skal placeres få meter fra Dige/skel. Ved at rykke det 50 – 100 meter ind vil det give mere ro for naboer og besøgende, det jeg tror der vil kunne ske ved at have et hegn. Er at der vil komme en del trafik på begge sider, da der kommer en fin vej, så er det nemt at gå, cykle og ride på vejen. Det vil også give mere ro for naboer, når hegnen skal serviceres.

Kan man evt. fjerne den nederste tråd, så småvildt har fri adgang til at passere hegnen. Det er vel nok med den øverste for at holde heste inde.

Vedr. størrelsen af det indhegnede område.

Hvis man laver 100 – 150 Ha tænker jeg de 15 heste har plads nok, når området er brugt af hestene kan man flytte hegnen til et nyt område, til hegnen vil man kunne bruge mange af de veje der er i Kompedal i dag.

Når der skal flere dyr til, kan man udvide området til et større areal. Fordelen ved dette vil også være, at det er nemmere at se til dyrene og omkostningerne på etablering og servicerings af hegnen, vil være væsentlig lavere.

Venlig Hilsen
Jørgen Mulvad

Karen Vind

Kompedal Plantage indeholder store arealer med hede og skove, hvor der intet græs er. Erfaringen viser, at når man laver lysåbne arealer, så overtager den giftige bregne og vild brombær arealerne. Så der er absolut ikke mulighed for at "store græssere" kan overleve i plantagen. De kommer til at spise bark og grene. Lige præcis det samme scenarie som da Naturstyrelsen misrøgtede 127 kreaturer, hvoraf de 77 døde.

Det vil kræve et stort arbejde af almindelige mennesker, der arbejder og betaler deres skat, at de også skal holde øje med at dyrene ikke lider i en kommende Naturnationalpark. Endvidere vil det kræve et stort arbejde fra politiets side, at holde øje med at dyrene ikke fodres af gæster.

Spar hegnene og udgifter til store græssere. Spar politiet for ekstra arbejde. Lad naturen og alle naturens vilde dyr være som det er, så vi alle kan nyde det og samle energi, til en ny dag som skatteydere for Danmark.

Med venlig hilsen
Karen Vind

Lars Østergaard

Høringssvar i forbindelse med forvaltningsplanen for Naturnationalpark Kompedal

Vedr. etablering af hegn.

Af udkastet fremgår det, at hegnet skal placeres få meter fra det eksisterende skovdiget.

Jeg vil i stedet foreslå, at hegnslinjen flyttes 50 meter inden for skovdiget.

Denne løsning vil tilgodesse flere forhold.

Punkt 1:

Hensynet til naboerne, der på denne måde vil blive tilgodeset på flere punkter, jf. pkt. 2 og pkt. 3

Punkt 2:

Den øgede færdsel, der vil opstå langs hegnslinjen, bliver trukket væk fra naboerne og giver dermed færre gener for naboerne. Med den øgede færdsel tænkes dels på den arbejdskørsel, der vil foregå for at foretage tilsyn med hegnet, men primært på den færdsel, der vil komme fra ryttere og cyklister. Ved at anlægge en sti langs hegnslinjen vil der være oplagt, at primært ryttere og cyklister vil bruge denne sti, med øget risiko for, at det ikke kun er de eksisterende vejadgange til Naturnationalparken, der vil blive benyttet.

Punkt 3:

Ved at trække hegnslinjen væk fra skovdiget vil hegnet være mindre synligt og dermed ikke virke skæmmende på det fredede gamle skovdige, hvis kulturhistoriske værdi har stor betydning for Kompedal Plantage. Henset til den planlagte fædningsgrad af den eksisterende skov, vil hegnet visuelt fremstå mindre synligt ved at trække det længere ind i skoven.

direkte vil kunne aflæses ved at sammenligne det indhegnede område med det ydre skovbryn uden for hegnslinjen.

Punkt 5:

Ved at flytte hegnslinjen 50 meter vil borgerinddragelsen i projektet blive synliggjort og helt sikkert være med til at øge forståelsen og accepten for Naturnationalpark Kompedal, men også være et eksempel til efterlevelse ved etablering af fremtidige naturnationalparker.

Med venlig hilsen

Lars Østergaard

Morten Vind

Hermed mit høringssvar til NNP Kompedal:

Mit forslag vil være at udskyde projektet (gælder i øvrigt alle NNP) indtil man kender resultatet fra Fussingø. Det giver ikke mening at oprette 21 NNP stort set samtidigt. Få opbygget noget erfaring/viden og træf de rigtige beslutninger ud fra dette, om det er noget der skal fortsætte eller helt stoppes.

Hvis der opsættes hegn skal det sikres at rigtige vilde dyr kan forcere det så de ikke bliver spærret inde / ude - i øvrigt siger statsministeren

Mette Frederiksen at det er kommunerne der selv bestemmer hvilken type hegn der skal opsættes, eller lydt til den danske befolkning hvor flertallet ikke ønsker hegn.

Undlad at fælde træer / lave urørt skov da det medfører at de dyr der bor i træerne mister deres levesteder. Biodiversitet handler vel om andet end sommerfugle og biller. Vi kan ikke undvære vores rige fugleliv.

NNP udelukker også en stor del af de aktive mennesker der bruger naturen/skovene - løbere, cyklister, ryttere, folk der blot nyder at gå en tur i skoven og nyde stilheden. Det bliver umuligt når det sættes såkaldte vilde dyr ind bag hegn. Samtidigt bliver skovstierne blokeret af væltede træer i de områder der bliver udlagt til urørt skov, hvilket ser ud til at blive et stort område af Silkeborg skovene.

Er der taget beslutning om hvem der skal betale for de løbende udgifter af NNP? Er det staten, kommunen eller vil man opkræve betaling for at komme ind i statsskovene, som jo reelt ifølge Grundloven tilhører den danske befolkning? Hvor meget mere velfærd kunne man få for de penge?

Med venlig hilsen
Morten Vind

Niels Månsson

Jeg har følgende kommentarer / ændringer til udkast til projektbeskrivelse for Naturnationalpark Kompedal:

- side 27, 2. sidste afsnit: efter "Øvrige hensyn - herunder behovet for hegn og hegnets øvrige påvirkning"
tilføjes : Der ønskes fortsat mulighed for sikker ridning i Naturnationalpark Kompedal. Dette er ikke foreneligt med udsætning af reproducerende heste.
- side 29, første afsnit, sidste linie "vil vurdere hvorvidt reproducerende heste kan introduceres."
erstattes af: "vil vurdere hvorvidt antallet af heste kan øges."
- side 29, 3. afsnit, 3. linie: "og mulig overgang fra ikke reproducerende til reproducerende bestande af store planteædere"
slettes
- side 51, efter sidste afsnit
tilføjes: "Det sikres at heste der udsættes er fri for smitsomme sygdomme som influenza, herpes virus m.m.
Hvis der på et tidspunkt udsættes reproducerende heste, vil disse kræve betydeligt større tilsyn og håndtering, da nye føl skal chipmærkes og skaderne på dyrene vil øges væsentligt."
- side 54, 2. afsnit, 4. linie: i parentesen "(f.eks.vandreture, cykling, løb og overnatning)"
tilføjes: ridning

Niels Månsson

Ove Knudsen

HØRINGSSVAR – Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal

Naturstyrelsen, der i 2020 fik et politisk opdrag om at forberede de nye naturnationalparker og udforme nye kriterier for udpegning af urørt skov, blev sat på en opgave, der må have krævet en meget vanskelig balancegang i forhold til gældende lovgivning. Derfor vil jeg indlede dette høringssvar med at ridse lidt op om baggrunden for det oplæg Naturstyrelsen nu præsenterer om Kompedals fremtid.

Historiefortælling og virkelighed

Historien bag Danmarks opgør med sin bedste natur og store dele af sin kulturhistorie er skabt ved hjælp af en konstrueret krisefortælling om masser af truede arter, ensformige og livløse skove og andre hensygnende naturområder ejet af staten. En historie, der kunne bruges af politikere, der havde brug for at vise grøn handlekraft gennem en hurtig proces, som blev præget af få rådgivere med stærke og ofte ideologiske holdninger til naturbegrebet. I hastværket blev der ikke plads til at inddrage rådgivning fra folk med specialviden om skovdrift, naturpleje, klima, forsyningssikkerhed og dyrevelfærd. Til gengæld fik den snævre gruppe af rådgivere held til at kaste næsten alle statens skove ind i et eksperiment med en omlægning til vild natur. Der blev introduceret en særlig dansk rewildingmetode, der nu truer alle eksisterende naturværdier i områderne, der samtidigt bliver gjort utilgængelige for store dele af befolkningen.

Fortællingen om den vilde natur med selvforvaltende økosystemer bliver udadtil solgt som et skønsmaleri med udtryk som naturlige processer og naturens egen dynamik, men inden for den såkaldte videnskabelige arbejdsgruppe (se vedhæftede uddrag af notater) er man forberedt på, at billedet krakelerer, når eksperimentets konsekvenser viser sig. De offentligt fremlagte notater og referater bliver imidlertid næppe læst af ret mange, og da slet ikke af politikere eller presse efter manglen på reaktioner at dømme. Jeg har i hvert fald svært ved at se seriositeten i en gruppe, hvor der synes at herske udbredt anvendelse af holdninger fremfor faktuel viden samt, ikke mindst, et klart ønske om at befolkningen oplæres i at tåle den "natur", der opstår i eksperimentet. Et eksperiment, der hverken har en måling af udgangspunktet eller et slutmål, men derimod er open ended. Dvs. vi foretager en række indgreb i noget, vi tror, kan forbedres (påstand om højere biodiversitet), og da vi ikke kender hverken den eksisterende naturs status eller indgrebenes virkning, må vi jo vente og se udfaldet.

Tilsyneladende har Naturstyrelsen valgt at spille fuldt og helt med på denne leg med vores naturværdier, vores træforsyning og klimaindsats, uanset at man blot ved at følge gældende lov, kunne have stoppet de fleste overgreb. Om embedsværket er udsat for en så kraftig styring, at man ikke engang tør varetage sin rolle som garant for overholdelse af lovene eller lader sig påvirke af egne interesser, kan ingen vide, men resultatet bliver en virkelighed uden store dele af de danske naturtyper og arter, som vi hidtil har værdsat og beskyttet.

Projektbeskrivelsen og forvaltningsplan for Kompedal naturnationalpark

Som i den overordnede ideologi for dansk rewilding er der intet angivet mål for hvilken biodiversitet, der søges opnået, og om mangfoldigheden skal være flest mulige arter på et givet areal eller mange forskellige naturtyper med et til typen karakteristisk antal arter tilknyttet. Manglende klarhed om mål og midler giver anledning til at processen i flere tilfælde er på kollisionskurs med gældende lovgivning, som vist i følgende eksempler:

Natura 2000 beskyttede områder i naturnationalparker:

Projektets store planlagte indgreb i den eksisterende træbevoksning iværksættes i øjeblikket inden ansøgning om naturnationalparkstatus er indsendt og dermed inden undtagelserne fra skovloven er gældende. Selv om skovloven måske ikke kan påstås overtrådt, får indgrebene afledte konsekvenser med billeangreb, lysåbninger, stormfald, ændret mikroklima og fjernelse af levesteder samt umiddelbare og negative effekter for det eksisterende dyre- og planteliv, herunder de beskyttede områder under Natura 2000.

Forvaltningsplanen er opbygget med det sigte, at de indledende indgreb i skoven kombineret med rewildingmetodens overgræsning, skal sætte gang i "naturlige" udviklingsprocesser, der ikke sikrer eller tilgodeser udvikling af den eksisterende natur, men fører til et ubestemmeligt "vildt" resultat.

I oplægget anføres, at Miljøstyrelsen (i en uheldig dobbeltrolle) skal vurdere om projektet betyder en væsentlig påvirkning af Natura 2000 områderne i forbindelse med behandlingen af etableringsansøgningen for naturnationalparken. Hermed vil de på forhånd gennemførte strukturrendringer og ændringer i træartssammensætningen blive holdt udenfor den påkrævede konsekvensvurdering for Natura 2000 området samt MKV-screeningerne. Det forudsættes naturligvis, at Miljøstyrelsen ikke, som i sagerne om Fussingø og Gribskov, vil udarbejde en væsentlighedsvurdering, der hævder, at man kan gennemføre projektets forudsatte ændringer fra konkrete naturtyper til noget udefineret uden at skade de nuværende.

Græsning med udsatte dyr til påvirkning af naturtilstanden

Der ses ikke at være foretaget en konkret analyse af behovet for anden afgræsning end den vildtet præsterer i det store indhegnede område rummende et stort antal forskellige naturtyper. Det burde imidlertid være en forudsætning for den påkrævede stillingtagen til, om der er behov for at udsætte dyr og hegne iht. loven:

Naturbeskyttelsesloven – uddrag:

§ 61 a.

Stk. 2. En naturnationalpark kan efter tilladelse fra miljøministeren etableres på et større statsejet område. Tilladelse meddeles på baggrund af en ansøgning efter § 61 c. **Stk. 2.** En naturnationalpark skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn, med henblik på **at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser**. Naturnationalparken skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten.

Stk. 4. Miljøministeren **kan** uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, efter stk. 1 tillade, at en naturnationalpark eller et område heri **helt eller delvis indhegnes med henblik på helårsgræsning**. Offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt. Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang.

§ 61 d:

En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og **oplysninger, herunder om følgende:**

4) **Planlagte** tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, veje og stier, **udsætning af store planteædere**, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger og frilufts- og turismefaciliteter.

Som det fremgår af vedhæftede svar fra Miljøministeriet 25.04. 2024, er det altså et krav, at der sker en vurdering af om en udsætning af græssende pattedyr er nødvendig for at tage hensyn til natur og biodiversitet:

”Muligheden for at etablere naturnationalparker uden udsætning af store planteædende dyr omtales i lovforarbejderne. En forudsætning herfor er, at det naturlige græsningstryk med eksempelvis krondyr er tilstrækkeligt højt til at sikre, at hovedhensynet om natur og biodiversitet efterleves. Overvejelser om valg af dyr bunder i, at det kan være nødvendigt at supplere vildgræsning fra naturligt forekommende arter af hjortevildt med eksempelvis heste og kreaturer for at sikre et tilpas græsningstryk og undgå tilgroning i f.eks. højt græs og træer.”

Naturstyrelsen forholder sig ikke til spørgsmålet om nødvendigheden af udsætning af tamdyr til at supplere græsningstrykket fra vildtet. I stedet præsenteres en rendyrket troserklæring efter den danske rewildingideologi, med udokumenterede og stærkt fagligt kritiserede påstande, om hvilken betydning store planteædende pattedyr har haft og ville have for naturtilstanden, hvis der vel at mærke ingen menneskelig aktivitet fandt sted:

3.2 Store planteædende pattedyr

Det vigtigste tiltag i naturnationalparkerne er introduktion af store planteædende pattedyr. Alle øvrige arter er i høj grad udviklet og tilpasset økosystemer, hvor store planteædere er til stede. Der ville, hvis mennesker ikke havde udryddet eller fortrængt arterne, være en rig fauna af store planteædende pattedyr og store rovdyr i Nordeuropa. Store pattedyr har påvirket økosystemer og bidraget med mange økosystemfunktioner i mange millioner år, hvoraf nulevende og nyligt uddøde arter af store pattedyr har påvirket økosystemer og arter de seneste 400-800 tusind år. Kort fortalt er den variation og påvirkning af økosystemer, der er betinget af store dyr, grundlæggende for eksistensen af mange fugle, svampe, insekter og planter. Store planteædere er grundlæggende ikke kun i kraft af deres direkte påvirkninger af vegetation, men også fx fordeling af ressourcer, spredningsfacilitering og påvirkning af næringsstofcykler.

For at store planteædende pattedyr bedst fremmer økosystemer med høj biodiversitet er tre faktorer vigtige. Høj diversitet af arter af store planteædende pattedyr; at den samlede tæthed af store planteædende pattedyr er inden for det spænd, der kan kaldes naturligt, og at bestanden af de enkelte arter reguleres så tæt som muligt efter naturlige mekanismer.

Det er svært at anerkende Naturstyrelsens oplæg som fagligt og sagligt, når man introducerer den type påstande som grundlag for naturgenopretningstiltag i et land med 6 mio. indbyggere og en natur, der næsten overalt er skabt af menneskets land- og skovbrugsaktiviteter.

Rewildingmetoden rummer en række dyreetiske og -velfærds-mæssige problemer, som jeg ikke vil gå i dybden med her, men jeg håber at befolkning og myndigheder vil reagere på problemerne når det viser sig, at sult og sygdom vil være et vilkår for de dyr, der udsættes i indhegningerne. Samtidigt vil den naturlige vildtbestand blive udsat for en konkurrence på føde og territorium, som vil føre til stress og fortrængning ud af områderne, hvis ikke hegnet gør det umuligt.

Hvad angår afsnittet: 3.2.1 Valg og fravalg af store planteædende pattedyr, indgår tilsyneladende rådgivning fra føromtalt Videnskabelig arbejdsgruppe og bl.a. rapporten ”Helårsgræsning – vurdering af bæreevne” af R.M. Buttenschøn, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

I forordet til nævnte rapport tages disse **markante forbehold** for indholdet:

Opgaven viste sig at være særdeles vanskelig på grund af manglende forskningsbaseret viden, der kunne danne grundlag for en vurdering af bæreevnen. Der mangler i høj grad undersøgelser af naturarealers planteproduktion og kvaliteten heraf i forhold til dyrs behov under helårs græsning. De få undersøgelser, der er foretaget, er oftest uden tilstrækkelige oplysninger om jordbunds- og driftsmæssige forhold, græsningstryk samt tidspunktet for analyser af nærings indhold mv. Det betyder, at der ikke kan drages generelle konklusioner.

Specielt mangler der forskningsbaseret viden om mængde og kvalitet af føderessourcer i krat og skov, herunder hvor meget bundvegetation, løvfoder, kviste, grene, bark og frugter bidrager til føderessourcerne samt de store græsædende dyrs lyst og evne til at udnytte dem.

Der er meget stor – oftest uforudsigelig – variation i kvantitet og kvalitet af primærproduktionen på naturarealer hen over året og fra år til år, der i høj grad er påvirket af klimatiske forhold. En variation, der kan være ønskelig i forhold til en naturlig variation i græsningstryk, men som gør det umuligt at foretage en mere præcis og generel beregning af bæreevnen på forskellige naturtyper i forhold til forskellige arter af store planteædende dyr.

En sen erkendelse af at ingen forud for beslutningerne om at udsætning af græssende dyr i de modificerede danske skove har haft nogen reel viden om metoden kunne bruges i naturplejen, idet hverken dyrenes behov/grænser eller vegetationens bæreevne var kendte. Derfor er der tale om et eksperiment uden anden rammesætning end reaktiv fjernelse af udsultede, syge og overskydende dyr, samt en tilpasning af græsningstryk efter samme model.

Det vil føre for vidt at komme ind på alle de selvmodsigelser oplægget rummer i forhold til valg af dyrearter og deres effekt på områdets natur, så blot nogle enkelte nedslag:

- Det erkendes, at gyvel er en væsentlig trussel mod de lysåbne områder allerede i dag. Alligevel foreslås afgræsning, som det eneste permanente redskab til friholdelse af opvækst uden at vedgå, at det vil være virkningsløst overfor bl.a. gyvel, Sitkagran og birk.
- Den frøpulje, der vil være til rådighed for genvækst efter rydningerne, vil være domineret af særligt produktionsegnete, "ikke hjemmehørende", træarter. Afgræsning er således ikke nogen sikring mod at de "fremmede" kommer igen.
- Udover artsracismen overfor træarter, har man også problemer med får og geder, der ellers i forskellige sammenhænge har fungeret som velegnede naturplejedyr i Danmark i årtier. Når disse dyr kategoriseres som ikke hjemmehørende, ser man altså bort fra, at de i århundreder har været en fast del af den kulturpåvirkning, der har skabt og vedligeholdt bl.a. heder og overdrev.
- Modsat holder man døren åben for dyreracer, som ikke med den bedste vilje kan anses for hjemmehørende i dansk natur i nutiden og i visse tilfælde ikke engang i en meget fjern fortid. Disse dyrearter (elge, vandbøfler, Taurusokser, bison) kan kun introduceres i nationalparker mv. fordi man i virkeligheden er ligeglad med hvilken natur og biodiversitet, der opstår. I stedet får vi indhegnede dyreparker, der i kraft af de udsatte dyrs adfærd både udgør en trussel mod de nuværende naturtyper og mod alle, der kunne ønskes at færdes på vores fælles arealer.

En kulturarv kastes bort

Kompedal Plantage er i dag et vidnesbyrd om de livsvilkår, den danske befolkning måtte eksistere under sidst i 1700-tallet, hvor tiltagene med etablering af hedeplantagerne blev iværksat for at forbedre klima og jordbundsforhold i de fattige egne af landet. Den struktur og det billede af en planlagt skov, der hidtil har været et særkende for Kompedal, bliver efter forvaltningsplanen nu helt

bevidst nedbrudt. Hermed fjernes en vigtig del af den lokale kulturhistorie fra vores bevidsthed og også den særlige fortælling af kartoffeltyskernes hårde skæbne bliver sværere at formidle.

Kompedal Naturnationalpark – kan den og de øvrige naturnationalparker overleve fremtidens dom?

Et sikkert irreversibelt indgreb med sikre omkostninger for natur, befolkningens friluftsliv, biodiversitet, klima, træforsyning, dyrevelfærd, kulturarv og international troværdighed mht. overholdelse af naturbeskyttelsesaftaler samt aftaler om imødegåelse af afskovning. – mon ikke fremtidens dom over dette forhastede og kortsigtede forsøg på at vise grøn handlekraft bliver hård?

Ove Knudsen

Bilag

Bilag 1:

Citater fra videnskabelig arbejdsgruppe:

Referat fra møde 26.11. 2020 – uddrag:

Inddragelse, samskabelse, formidling og narrativer

Det blev fremført, at den globale erfaring er, at 'conservation without people' ikke er bæredygtig. Opfordring til at man arbejder i retning af stor fokus på medskabelse og samskabelse med lokale borgere og interessenter og i den forbindelse er opmærksomme på, at man i stort omfang forvalter mennesker og bør have fokus på deres ønsker i denne forandringsproces. Med naturnationalparker etableres en natur som i stort omfang skal forvalte sig selv, hvormed vigtigheden af at arbejde med inddragelse og ejerskab aktualiseres. Det anbefales at have fokus på, at der med disse naturnationalparker i et vist omfang rykkes ved natursynet, hvor vi bevæger os væk fra stabile og tæmmede systemer i retning mod mere dynamiske og vilde systemer. Vigtigheden af lokal forankring understreges af flere. Lokale brugere har en større identitet forbundet med områderne og har endvidere en vigtig funktion som rollemodeller eftersom de besidder de lokale fortællinger. Der var en generel erkendelse af, at man med etablering af naturnationalparker opererer med et menneskeligt design, der tilnærmet fungerer som et naturligt økosystem, der dog adskiller sig fra egentlige dyreparker – bl.a. ved naturlige bestandstætheder uden tilskudsfodring. Det var den generelle forventning, at på længere sigt ville en væsentlig kvalitet ved naturnationalparkerne være, at naturen i dem blev opfattet som vild natur. Vigtigheden af proaktiv og nuanceret formidling understreges (bl.a. Stine Krøijer og Bengt Holst). I den forbindelse er det væsentligt, at formidlingen sker både på et videnskabeligt grundlag men også med et lokalt afsæt og forankring. I denne sammenhæng kan det anbefales NST at være tydelige i kommunikationen omkring, hvorfor det lige præcis er denne afgrænsning der er valgt (hensyn til veje og jernbaner, hensyn til rekreative muligheder, etc.). Formidlingen skal også rette sig mod, at mange borgere ikke har kendskab til færdsel blandt dyr – og ofte mangler respekt for "vilde" okser og heste. Endelig skal man i formidlingen være meget opmærksom på, at hegn og udsætning af dyr af nogle vil opleves som ekskluderende tiltag, og muligheden for at anvise/etablere alternative muligheder for friluftslivet vil dæmpe konflikterne. Endelig blev vigtigheden af en stærk fortælling om naturnationalparken fremhævet (bl.a. Henrik Vejre, Stine Krøijer, Bengt Holst) – og nævnt som det 3. virkemiddel (ud over opsætning af hegn og udsætning af dyr). Hvorfor oprettes NNP – hvilke problemer adresseres – hvordan skal NNP etableres – og hvad skal der gøres for at alle kan se sig selv som en del af løsningen?

Notat af 09.03. 2020 om input fra den videnskabelige arbejdsgruppe til prioritering af den videre proces med etablering af yderligere 13 naturnationalparker – uddrag:

Dette notat vedrører alene punkt 6 på dagsorden for Naturstyrelsens møde med den videnskabelige arbejdsgruppe afholdt den 4. marts 2021. Her blev arbejdsgruppens medlemmer bedt om at tilkendegive deres umiddelbare vurdering og prioritering af Rune Engelbreth Larsens 15 forslag samt andre eventuelle naturnationalparker på de arealer, som Naturstyrelsen forvalter. Efterfølgende har medlemmerne af arbejdsgruppen fået mulighed for at indsende bemærkninger til Naturstyrelsens gengivelse af drøftelsen. **Generelt set var der skepsis over for processen omkring den kortvarige inddragelse af medlemmerne i den videnskabelige arbejdsgruppe, og der blev udtrykt et udpræget ønske om, at sådanne større samfundsmæssige prioriteringer burde understøttes med mere databaserede analyser.** Det blev også nævnt, at det samtidig **bør være gennemsækeligt for offentligheden, hvad der ligger til grund for valgene.** De fleste i arbejdsgruppen **betegnede dog Rune Engelbreths forslag som velegnede til kommende naturnationalparker.** Derudover var den gennemgående tilbagemelding fra medlemmerne i arbejdsgruppen, at følgende kriterier var væsentlige for udpegning af naturnationalparker:

Størrelse af arealet

Arbejdsgruppens medlemmer argumenterede generelt for, at områderne skal være så store som muligt. Store sammenhængende områder giver gode betingelser for selvforvaltende systemer, varierede fødesøgningsmuligheder for de udsatte pattedyr, færre naboproblemer mm. Det bør i denne sammenhæng overvejes, om man ikke kan inddrage privat eller fondsejet land i naturnationalparkerne, hvor dette giver mening. I den forbindelse blev det også nævnt, **at man med fordel kunne slå de urørte skove sammen med naturnationalparkerne, da der i begge tilfælde jo reelt er tale om arealreservation til biodiversitetsformål** hvilket man da også kan se af det meget store overlap, der er i de første forslag til NNP og i de videnskabelige anbefalinger til områdernes genopretning. Samtidig kunne de to rådgivningsgrupper slås sammen til én videnskabelig gruppe for at minimere forvirring, uklarhed og arbejdsbyrde.

Heterogenitet

Medlemmerne argumenterede generelt for, at parkerne **skal være heterogene inden for det afgrænsede areal. Varierede landskabsforhold og naturtyper er afgørende for at sikre gunstige betingelser for biodiversiteten.**

Komplementaritet

Arbejdsgruppens medlemmer argumenterede ud fra et ønske om, at **områderne skal dække forskellige naturtyper på tværs af landet – både på de næringsrige og de mere næringsfattige jorder.** Det skal således tilstræbes, at områderne bliver forskellige, og samlet set omfatter alle unikke og/eller **fremherskende naturtyper i Danmark.**

Forandringspotential

Der blev fra flere nævnt det ønskelige i, at en naturnationalpark skulle gøre en forskel. At der med etablering af naturnationalparker reelt bliver skabt bedre muligheder for både natur og mennesker.

Geografisk spredning

Flere ønskede dækning i hele landet, og **flere savnede specifikt naturnationalparker i Midtjylland.** Desuden blev der ønsket parker i både områder med høj og med lav befolkningstæthed og områder med forskellige brugergrupper. Foruden ovennævnte kriterier blev der i diskussionen specifikt nævnt et ønske om at prioritere de store sammenhængende områder i Thy og Hanherred, Oksbøl/Skallingen, inddrage midtjyske plantager, prioritere udlæggelse af naturnationalparker på mere næringsrige jorde som fx Bidstrup og Pamhule, fokus på klit- og kystlandskaber (bl.a. havskrænter og stenede kyster), som Danmark på europæisk plan har en uforholdsvis stor andel af samt de marine og ferske vande. Endelig bør det ved afgrænsning undgås, at der opstår meget smalle passager (egtl. flaskehalse). Derudover blev vigtigheden af en omfattende kommunikation omkring oprettelsen af de nye naturnationalparker nævnt, idet de i forvaltningsøjemed lægger op til en nytænkning omkring vores natur.

Endelig blev en lang række konkrete lokaliteter nævnt i forskellige sammenhænge på mødet. Disse områder omfatter **Kompedal**, Nørlund, Gludsted, Velling Skov, Palsgård, Stendal, Jægersborg Dyrehave, Rold skov, Silkeborg Skovene, Stavns Fjord, Møns Klint/Ulfshale, Filsø, Kjærgaard plantage, Kallesmærsk Hede, Hanstholm Vildtreservat, Almindingen. Dollerup Bakker, Als Nørreskov, Melby Overdrev/Tisvilde og Skallingen.

Referat fra møde 16.03. 2021 - uddrag:

Indledning og rammesætning

NST indledte med at orientere om rammerne for arbejdet med NNP, herunder lovarbejdet og tidsplan. Udgangspunktet for de to første parker er gældende lovgivning. NST gennemgik projektforslagene, som bl.a. er udarbejdet på baggrund af anbefalinger fra denne gruppe – samt den nationale interessentarbejdsgruppe og de lokale arbejdsgrupper. Det er hensigten, på baggrund af drøftelser i den videnskabelige arbejdsgruppe (og i interessentarbejdsgruppen og de lokale arbejdsgrupper), at NST udarbejder justerede projektforslag, der vil blive præsenteret af ministeren og sendt i offentlig høring i slutningen af april 2021. Naturnationalparkerne er planlagt etableret fsv. angår hegn og dyr i første kvartal 2022. Endelig blev det tilkendegivet, at der ved dette møde ikke vil blive udarbejdet et egentligt referat, men derimod sammenfattende og opsummerende noter, som vil blive delt med de øvrige grupper. **Ud over drøftelser omkring naturnationalparkerne Gribskov og Fussingø blev medlemmerne af den videnskabelige arbejdsgruppe bedt om input ift. prioritering af de næste 13 naturnationalparker med udgangspunkt i Rune Engelbreths forslag i bogen "Danmarks genforvildede natur". Denne drøftelse er ikke gengivet i nærværende notat.**

Valg af dyr og bestandsregulering

Flere (Jens Christian Svenning, Hans Henrik Bruun, Rasmus Ejrnæs) fremhævede det ønskelige i, at der var en varieret græsning med store dyr i alle naturnationalparker, mens andre (Carsten Rahbek og Bengt Holst) pointerede, at **der skulle ske en individuel vurdering af indsatser for det enkelte område – herunder om det var nødvendigt at sætte hegn. Rasmus Ejrnæs og Hans Henrik Bruun fremhævede det ønskelige i, ikke at foruddiskontere hvilke dyrearter og hvor mange individer, der er levedmuligheder til i områderne, men bruge en fri bestandsvækst til at blive klogere på dette spørgsmål. Carsten Rahbek nævnte græsningens store betydning ift. at fjerne næring og ift. arter tilknyttet lysåben natur, men nævnte også, at der var uenighed om, hvor lysåbne skovene oprindeligt har været i Danmark.** Der var generelt opbakning til dyrevalget, men Rita Buttenschön var usikker på om Gribskov havde tilstrækkelig størrelse til elg, og Carsten Rahbek nævnte, at genopretningen af den naturlige hydrologi burde ske, inden der blev udsat elg. **Carsten Rahbek opfordrede til at overveje en habitatvurdering ift. elge i Gribskov, og stillede desuden spørgsmål til autenciteten af både elg og hest i Danmark. Han henviste i øvrigt til udenlandske erfaringer, hvor heste ikke entydigt havde positiv indvirkning på biodiversiteten – navnlig hvor bestandene var tætte – og derudover kunne udvise stærk territorial adfærd over for andre dyr.** Stine Krøijer nævnte problemer med heste og fortidsminder. Jens Christian Svenning og Hans Henrik Bruun fremhævede dog heste som meget velegnede som 'græssere' og henviste til flere projekter i især Europa med positive erfaringer med brug af heste. **Rita Buttenschön nævnte, at der ikke var den store forskel mellem græsningseffekten af heste og kvæg.** Flere (Hans Henrik Bruun, Jacob Heilmann-Clausen) nævnte vigtigheden af bestandssvingninger og **anbefalede generelt en reaktiv regulering.** Fordelingen mellem "browsere" og "græssere" er meget forskellig i de to udkast til naturnationalparkplaner, og Naturstyrelsen blev opfordret til at revurdere denne (Rita Buttenschön og Jacob Heilmann-Clausen). I øvrigt var der accept af, at der ikke skulle sættes måltal for bestandsstørrelse og fordeling. **Ved bestandsregulering anbefalede Rasmus Ejrnæs simulering af naturlig prædation.** Flere (Hans Henrik Bruun) stillede spørgsmål til argumentationen for udtag af hingsteføl. Endelig blev der fra flere (Hans Henrik Bruun, Rasmus Ejrnæs og Jens-

Christian Svenning) udtrykt ærgrelse over fravalget af reproducerende kvægbestande grundet kravene om øremærkning og fravalget af vildsvin grundet smitterisikoen for Afrikansk svinepest. Naturstyrelsen blev opfordret til at afprøve mærkning af kalve ved brug af bedøvelsespile og desuden opfordret til at videregive uhensigtsmæssighederne omkring øremærkning.

Fokuseret forvaltning

Bengt Holst nævnte behovet for en fokuseret forvaltning bl.a. ift N2000 forpligtelserne samt specifikke hensyn til særlige arter, mens Rasmus Ejrnæs udtrykte bekymring over for mange styringsredskaber og ønskede en mere open-ended tilgang – med et mål om ”selvforvaltning” efter 5 år. Jens-Christian Svenning og Hans Henrik Bruun nævnte, at man bør vurdere om, der er arter der er særligt opmærksomhedskrævende. Hvis der er, så bør man monitorere deres bestandsudvikling i NNP – og hvis det viser sig meget nødvendigt kan man undtagelsesvist lave noget fokuseret forvaltning, på et begrænset areal og så lidt og kortvarigt som muligt – idet målet for NNP bør være en meget høj grad af open-ended selvforvaltning. Det blev af flere (Jens-Christian Svenning, Jacob Heilmann-Clausen) anbefalet at have en forholdsvis tolerant tilgang til regulering af ikke hjemmehørende arter – således blev rødeg og douglasgran nævnt som havende værdi også i en naturnationalpark.

Overvejelser vedr. sårbare og sjældne arter samt EU-habitats forpligtelser

I forbindelse med denne løbende overvågning kan der tilgå viden om beskyttede eller truede arter og habitater som resulterer i, at man må iværksætte særlige forvaltningstiltag for at sikre eller fremme disse arter. Det var dog generelt set vurderingen (bl.a. Hans Henrik Bruun, Carsten Rahbek, Rasmus Ejrnæs), at etableringen af naturnationalparker helt generelt vil være et løft for biodiversiteten også for sjældne og truede arter, eftersom denne forvaltningsform fremmer de levevilkår, som mange sjældne og truede arter mangler. Det understreges dog også, at der kan være enkelte arter, hvis økologiske betingelser forværres. Her anbefales det at foretage en konkret vurdering af denne eller disse arters betydning og status og vurdere mulighederne for mindre forvaltningsmæssige indgreb. Flere medlemmer understreger dog, at dette særlige artshensyn kun undtagelsesvis bør tages i anvendelse. I relation EU-habitat forpligtelser blev det af flere fremhævet (bl.a. Hans Henrik Bruun og Rasmus Ejrnæs), at vurderingen var, at der i direktivet ikke var stedfaste krav om gunstig bevaringsstatus.

Miljøministeriet
Departementet

Steen Frederiksen

Vild natur og Biodiversitet
J.nr. 2024 - 4251
Den 25. april 2024

Kære Steen Frederiksen

Tak for din henvendelse til miljøminister Magnus Heunicke af d. 15. april 2024 vedrørende udsætning af store planteædere i naturnationalparkerne.

Ministeren modtager mange henvendelser og har ikke mulighed for at besvare dem alle selv. Miljøministeriet vil derfor besvare din henvendelse.

Det fremgår af lovgrundlaget om naturnationalparker, at en naturnationalpark skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn, med henblik på at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Det fremgår af lovforarbejderne, at det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses. Det fremgår endvidere af lovforarbejderne, at det som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer er hensigten, at der skal kunne udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion.

De store græssende dyr er et væsentligt virkemiddel for at efterleve hovedhensynet om natur og biodiversitet. Dyrene er med til at skabe variation og påvirke vegetationen, så der er mere højde- og strukturmæssig variation, skiftende lys og skygge og "bløde overgange" mellem skovene og det åbne landskab. Mange fugle, svampe, insekter og planter er afhængige af den dynamik, som de græssende dyr skaber.

Muligheden for at etablere naturnationalparker uden udsætning af store planteædende dyr omtales i lovforarbejderne. En forudsætning herfor er, at det naturlige græsningstryk med eksempelvis kronstyr er tilstrækkeligt højt til at sikre, at hovedhensynet om natur og biodiversitet efterleves. Overvejelser om valg af dyr bunder i, at det kan være nødvendigt at supplere vildgræsning fra naturligt forekommende arter af hjortevildt med eksempelvis heste og kreaturer for at sikre et tilpas græsningstryk og undgå tilgroning i f.eks. højt græs og træer.

Med venlig hilsen

Charlotte Brøndum
Kontorchef

Poul Relund og Susanne Poulsen

Kære Naturstyrelsen

Vi har jord på vestsiden af Kompedal Plantage med en skelgrænse til plantagen på ca. 1,7 km.

Størstedelen af vores jord grænser op til det, der i projektbeskrivelsen hedder en "faunalomme", altså hvor I ønsker mindst mulig forstyrrelse af dyrelivet. Placering af faunalommer i denne del af Kompedal Plantage passer godt sammen med den nuværende situation, for vi oplever så godt som ingen menneskelig aktivitet i skoven nær os, og som følge deraf, har vi en god bestand af dagaktivt hjortevildt. På den baggrund bekymrer det os, hvis der kommer en officiel sti på ydersiden af hegnet på kanten af vores jord. Specielt hvis stien må benyttes af mountainbikes mener vi, at dette kan medføre en betydelig forstyrrelse af hjortevildtet.

I forhold til placering af hegnet, så har vi forstået, at I ønsker det placeret et ATV-spors bredde fra vores skel. Vi vil i denne forbindelse gøre opmærksom på, at I har en betydelig forekomst af glansbladet hæg i dette område, hvilket vil medføre, at I årligt bliver nødt til at klippe omkring hegnet, hvis det ikke skal gro til. Vi forslår derfor, at I sætter hegnet indenfor løvtræsbæltet, hvor skovbunden er helt åben og fri for glansbladet hæg, som ikke kan leve her pga. skygge fra nåletræerne.

Vi har oplevet, at loven om naturnationalparker har pustet til en kedelig konflikt i Danmark imellem by og land. Vi foreslår derfor, at forvaltningsplanen for Naturnationalpark Kompedal tilrettes, så den i større grad tilgodeser lokalbefolkningen og de nuværende brugere af skoven. Dette er faktisk ikke så svært, i stedet for ét stort hegn, opsættes der 5-10 mindre indhegninger, så de nuværende veje i nogen grad kan friholdes og benyttes af vandrere, ryttere og cyklister uden risiko for at komme i kontakt med de udsatte dyr. Vi er klar over, at opsætning af hegn bliver dyrere, men til gengæld mener vi, at det bliver lettere for jer at passe dyrene, og derigennem spare på de løbende udgifter. Gennem en bedre mulighed for at tilse dyrene, vil I også kunne række hånden ud til de dyreværnsfolk, som har været nogle af de største kritikere af projektet. En sidste fordel vil være, at med mindre indhegninger vil I bedre kunne tilpasse dyreholdet til de aktuelle behov, f.eks. i nogle indhegninger i kortere perioder udsætte geder til bekæmpelse af glansbladet hæg. Vi tænker ikke, at flere mindre indhegninger kan have negativ indflydelse på biodiversiteten.

Vi er glade for at I ikke umiddelbart ønsker reproducerende dyr i indhegningen. Vi håber, at I også på den lange bane fastholder det princip, da det efter vores opfattelse er den sikreste vej til at forebygge farlige hændelser mellem publikum og de "udsatte vilde dyr" (kvæg og heste).

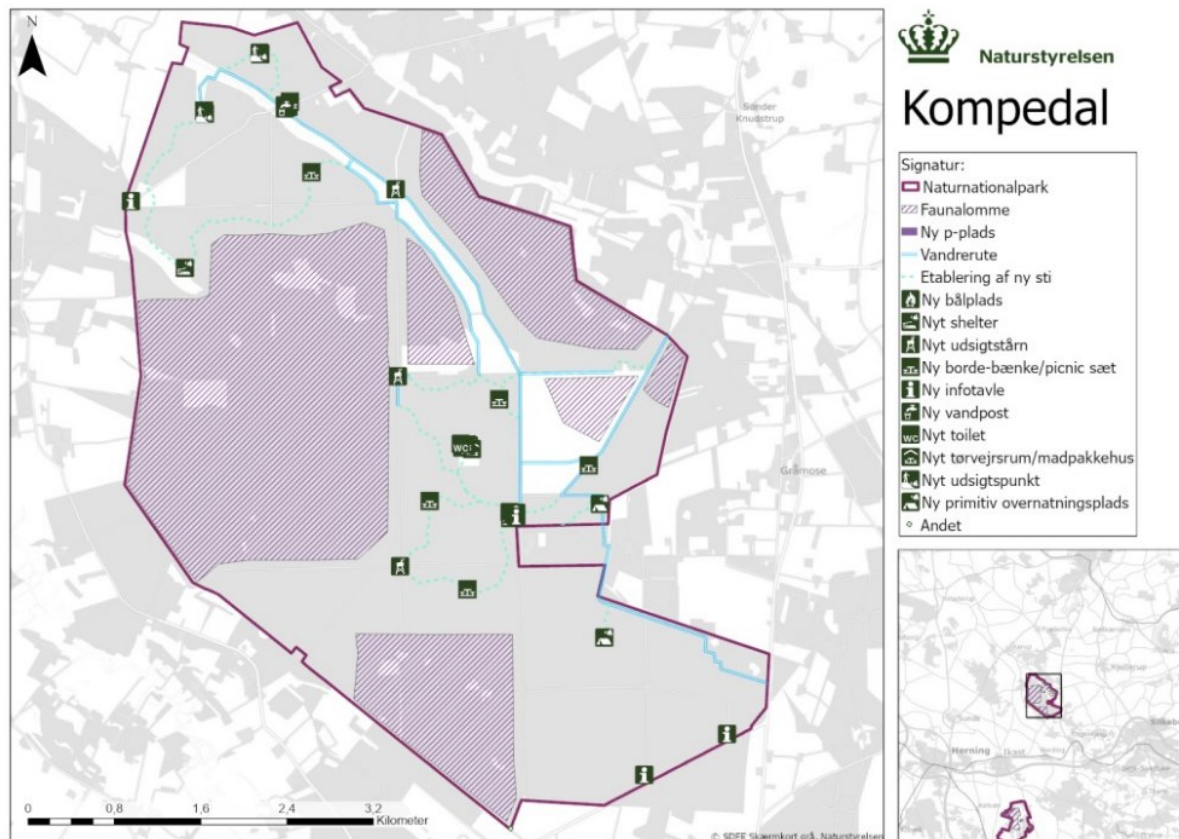
Vi håber på, at I tager vores høringssvar til efterretning.

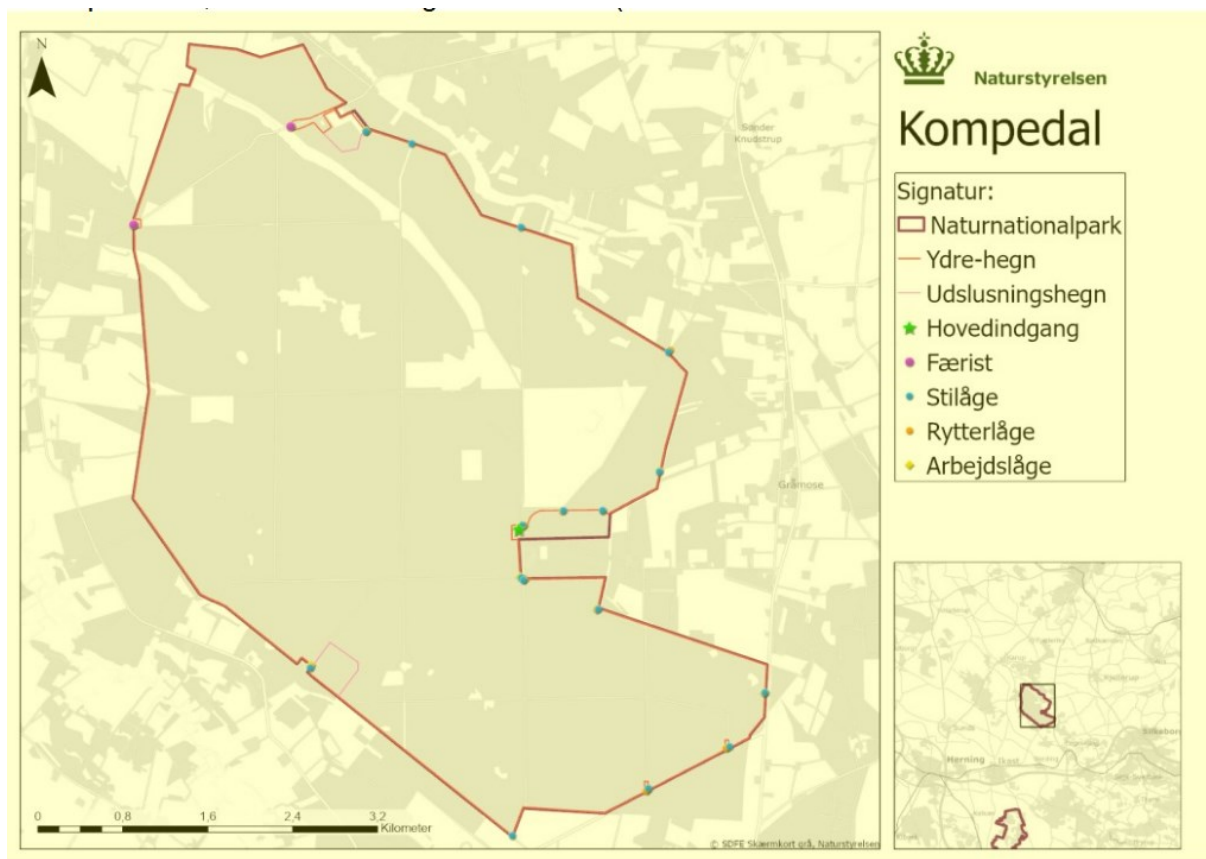
Med venlig hilsen

Poul Relund og Susanne Poulsen

Trine Nielsen

I forhold til den planlagte faunalomme, vil det give mening at sti-lågen udfor faunalommen i den vestlige side ikke opføres, da den ellers vil ligge lige ud for et sådant område.

Ligeledes ønskes et offset for hegnet på 15 - 50 m fra skel, hvor der er skel til privat ejendom, for at begrænse færden over denne. Ønsket bunder bl.a. i udsagn fra møde d 12 august 2025, hvor det blev fra anden deltager blev fremført, at vedligeholdelsesvejen på ydersiden af parken forventes benyttet af bl.a. mountainbikere, ryttere mv fremfor færdsel i selve naturnationalparken.

Mvh Trine Nielsen

Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.

Danmarks Idrætsforbund

DIF'S BEMÆRKNINGER TIL PROJEKTBEKRIVELSE OG FORVALTNINGSPLAN FOR NATURNATIONALPARK KOMPEDAL

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har med stor interesse modtaget *'Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal'*, som er sendt i høring frem til den 17. august 2025. Indledningsvis vil DIF gerne takke for projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, som rummer mange gode og velovervejede tiltag til at fremme biodiversiteten og udvikle muligheder for naturoplevelser. DIF har dog en række bemærkninger og forslag til justeringer, som fremlægges i det følgende:

Hegn og adgangsforhold

DIF finder det positivt, at det planlagte hegn omkring naturnationalparken udformes som et lavt kreaturhegn. Dette valg tager hensyn til både dyreliv og friluftsudøvere, idet hjortevildt kan passere hegnet, og friluftsudøvere kan rulle under eller hoppe over hegnet. Samtidig fremstår et lavt hegn væsentligt mere diskret i landskabet end høje vildthege.

Det er ligeledes positivt, at der i projektbeskrivelsen er skitseret flere indgange. Vi vil i den forbindelse anbefale, at de enkelte sti-låger, ridelåger og færste konkret tilpasses de brugergrupper, der er tilknyttet hver enkelt indgang. Det giver bedre adgang til indhegningen, og dermed mulighed for at gå, løbe, cykle og eventuelt ride gennem området (for de få som tør ride ind til heste). Dermed begrænses barrieren for færdsel i området og på tværs af området.

Udsætning af store planteædende pattedyr

DIF ønsker at udtrykke bekymring vedrørende valget af store planteædende pattedyr i området. Mange friluftsudøvere kan føle utryghed ved at færdes i nærheden af heste. Vi havde derfor gerne set, at der blev taget større hensyn til friluftslivet i valget af planteædende pattedyr – eksempelvis ved at benytte får, geder eller hjortevildt, som vurderes mindre problematiske i denne henseende.

Heste kan udvise opsøgende adfærd over for andre heste og dermed skabe potentielt farlige situationer for ryttere. De fleste ryttere vil afholde sig fra at ride ind til de udsatte heste af sikkerhedsmæssige årsager, og derfor bliver rytterne i praksis udelukket fra at benytte naturnationalparken.

DIF er tilfredse med, at der ikke udsættes reproducerende bestande. Erfaringer viser, at især moderdyr kan udvise truende adfærd i beskyttelsen af deres føl.

Dermed kan der opstå utrygge situationer, hvor skovgæster pludselig står mellem moderdyr og kalve.

Friluftsliv

På side 34 i afsnittet om friluftsliv står der, at naturnationalparken bl.a. skal give nye muligheder for aktivt friluftsliv. Men der er ikke umiddelbart lagt op til bedre muligheder for aktivt friluftsliv i naturnationalparken ud over vandreruter. Vi savner derfor en beskrivelse af, hvilke tiltag og faciliteter, der vil blive foretaget for at skabe nye muligheder for det aktive friluftsliv som løb, mountainbike, gravelcykling, orienteringsløb og ridning.

Særligt finder vi det bekymrende, at der ikke er planlagt nye og alternative muligheder for ridning. Vi vil anbefale, at der planlægges en riderute på ydersiden af hegnet, som det er tilfældet i naturnationalpark Læsø. Vi vil i denne forbindelse opfordre til at involvere de lokale rideklubber i planlægningen af en sådan riderute.

DIF vil i det hele taget gøre opmærksom på, at det er vigtigt, at Naturstyrelsen i den kommende proces og forvaltning af området, anerkende foreningernes betydning og sikre en løbende og konstruktiv dialog med disse om deres aktiviteter.

DIF opfordrer til at der også fremadrettet gives tilladelser til organiserede aktiviteter. Hvis det viser sig at medføre problemer, vil vi opfordre til dialog med foreningerne om, hvordan aktiviteterne kan justeres, så problemer undgås. Det kan være en ændring af ruteplanlægningen gennem området, det kan være en anden årstid, eller det kan være færre deltagere. Men giv i første omgang tilladelser, så aktiviteterne kan evalueres. Og juster så, hvis der er behov. Men udeluk ikke det organiserede friluftsliv.

DIF har tidligere været i dialog med Miljøministeren om denne problemstilling, og ministerens budskab har været klart. I et brev til DIF udtaler Miljøministeren bl.a.: *"Vi skal alle sammen have mulighed for at komme ud i naturen og få gode natur- og friluftsoplevelser..... Store arrangementer som f.eks. orienteringsløb i statens naturområder kræver allerede i dag ansøgning og tilladelse fra Naturstyrelsen med henblik på bl.a. vurdering af effekter på naturen. Den praksis vil fortsætte. Fremtidige aktiviteter i naturnationalparkerne er derfor som udgangspunkt velkomne."* Dette synspunkt bør efter DIF's opfattelse være retningsgivende for administrationen af aktiviteter i Naturnationalpark Kompedal.

Faunalommer

DIF anerkender behovet for faunalommer for at tilvejebringe rolige områder for dyrene. Vi er imidlertid bekymret over størrelsen og placeringen af faunalommerne, som i praksis deler naturnationalparken op en nordlig og sydlig del, der kun er forbundet af en smal korridor. DIF finder det ligeledes vigtigt, at faunalommerne ikke udvikler sig til permanente forbudszoner, hvor alle tilladelseskrevende aktiviteter konsekvent afvises. En adaptiv og fleksibel forvaltningspraksis bør tilstræbes, idet dyrenes adfærd og behov varierer med årstider og naturforhold. DIF henviser i den forbindelse til den gode praksis, der gennem mange år har eksisteret mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbund, hvor der i forbindelse med hvert enkelt arrangement aftales naturzoner (vildtlommer), som tager udgangspunkt i de aktuelle og årstidsbestemte forhold. En tilsvarende tilgang vil være hensigtsmæssig i forhold til administrationen af faunalommerne i Naturnationalpark Kompedal. DIF foreslår derfor, at faunalommerne administreres dynamisk, så nogle områder kan åbnes for tilladelseskrevende aktiviteter i visse perioder, mens andre forbliver lukkede.

Principper for overvågning af udvikling af området

DIF er tilfreds med, at der bliver lavet såvel kvantitative som kvalitative målinger og undersøgelser vedrørende borgernes brug af naturnationalparken. Dog vil vi nævne, at antallet af besøg i området ikke nødvendigvis giver et billede af friluftslivet i området. Det er vigtigt at få et indblik i aktivitetstyper og deres udvikling. Ligeledes er det vigtigt løbende at lave statistik på antallet af ansøgninger, tilladelser og afslag på organiserede aktiviteter i området samt begrundelsen herfor, ligesom det vil være givtigt at undersøge, hvor aktiviteterne evt. alternativt placeres. For at sikre en meningsfuld sammenligning over tid, forventer vi, at relevante målepunkter og dataindsamlinger iværksættes hurtigst muligt, så der kan opnås en tilstrækkelig baseline før naturnationalparken etableres.

Afslutning

Afslutningsvis vil DIF gerne understrege ønsket om et fortsat godt samarbejde med Naturstyrelsen om at sikre gode rammer for både natur og friluftsliv i Naturnationalpark Kompedal. Vi håber, at vores bemærkninger og forslag vil blive taget i betragtning med henblik på at skabe en naturnationalpark, der tilgodeser både biodiversitet og borgernes mulighed for aktivt friluftsliv, og vi står naturligvis til rådighed for nærmere dialog om de kommende rammer.

Med venlig hilsen

Casper Lindemann

Natur og outdoor-konsulent

Danmarks Jægerforbund

Vedr. Offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal.

Naturstyrelsen har den 4. juni 2025 udsendt projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal i høring, hvilket giver anledning til følgende bemærkninger fra Danmarks Jægerforbund:

Generelle bemærkninger

Vi vil gerne indledningsvis kvittere for den både gode og konstruktive dialog med såvel Naturstyrelsen som de øvrige organisationer i bestyrelsen for Naturnationalpark Kompedal. Dette uddybes senere i høringssvaret.

Danmarks Jægerforbund støtter etableringen af naturnationalparker af hensyn til behovet for at styrke naturen og biodiversiteten i Danmark og er samtidig af den opfattelse, at bæredygtig jagt og biodiversitet ikke er hinandens modsætninger.

Vi hilser den planlagte baselineregistrering/nulpunktstælling af områdets flora og fauna velkommen, så der bl.a. er et godt udgangspunktet at træffe beslutninger ud fra i relation til, hvor mange heste, der skal supplere vildtet i afgrænsningen.

Jagt

Specifikt i forhold til jagtlige aktiviteter er det jægerforbundets holdning, at de ikke må stride mod naturnationalparkernes biodiversitetsmæssige formål.

Vi er således imod den restriktive tilgang til jagt i naturnationalparken, som fremgår af projektbeskrivelsen, hvor vi mener, at der sagtens kan afholdes jagt, uden at det strider mod de biodiversitetsmæssige formål. Især hvis der f.eks. ikke er noget i vejen for, at der gives plads til andre friluft aktiviteter, der kan generere forstyrrelser og det på alle tider af året, også i dyrenes yngleperioder.

Jægerforbundet har dog med tilfredshed bemærket, at der i bemærkningerne til loven er indføjet, at ”... den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne”. Jægerforbundet lægger vægt på, at der via fornøden vildtforvaltning sikres sunde vildtbestande i naturnationalparken.

Vi mener, at jagten/reguleringen bør varetages af kommunens lokale jagtforeninger i samarbejde med Naturstyrelsens lokal enhed, og vi ser således frem til en konstruktiv dialog med den lokale NST-enhed om såvel bestandsregulering som regulering af invasive arter, som jægerforbundet i øvrigt har en lang tradition for samarbejde med Naturstyrelsen om.

Endvidere har vi noteret os tidligere miljøminister Lea Wermelins svar på spørgsmål 1038 (MOF alm. del) stillet 24. maj 2022 efter ønske fra Erling Bonnesen (V), hvor vi hilser det velkommen, at ”*Principper for afskydning, bestandsstørrelser m.v. drøftes med lokale hjortevildtgrupper, naboer m.v.*”, hvis der bliver behov for at planlægge bestandsregulering af f.eks. kron- og dåvildt i fremtiden i Naturnationalpark Kompedal, idet de nævnte grupper kan bidrage med særlig viden om hjortevildtbestandene og deres færden i området.

Hegn

Vi anerkender, at hegning af naturområder kan være et redskab til at styrke biodiversiteten gennem afgræsning. Vi er meget tilfredse med, at der er planlagt etablering af lavt hegn med glatte tråde, der giver færre skader på vildtet og især sikrer dets frie bevægelighed.

Friluftsliv

Naturnationalparkerne er et nationalt projekt, hvor arealet og midlerne kommer fra staten og på den måde os alle sammen. Derfor mener Danmarks Jægerforbund overordnet, at i det omfang det ikke skader naturnationalparkernes formål med at øge biodiversiteten, så bør der i videst muligt omfang tages hensyn til de rekreative aktiviteter.

Vi har derfor med tilfredshed noteret os, at der både afsættes midler til friluftslivet og nye friluftsfaciliteter, og at der lægges op til et rigt friluftsliv i den nye naturnationalpark. Vi vil i den forbindelse opfordre til at sikre tilstrækkelige parkeringspladser og toiletfaciliteter. Dertil kommer farbare stier og spor inde i naturnationalparken, som naturligvis også skal vedligeholdes.

Med planerne om at udsætte heste vil jægerforbundet opfordre Naturstyrelsen til, at der foranstalles grundig orientering til kommende besøgende om sikker færdsel og adfærd i naturnationalparken.

Jægerforbundet bifalder den planlagte intelligente sti- og aktivitetsplanlægning, herunder de projekterede faunalommer af hensyn til vildtet. Med støtten til faunalommerne tilkendegiver vi samtidig, at vi gerne ser, at områderne i størst mulig grad friholdes for aktiviteter – netop af hensyn til vildtet.

Indflydelse

Ved at den nuværende regering har etableret bestyrelser med deltagelse af lokale interessenter er der taget et vigtigt skridt i retning af den helt nødvendige lokale forankring, så naturnationalparkerne kan nyde folkelig opbakning og blive en succes. I den forbindelse er vi som nævnt meget tilfreds med den både gode og konstruktive dialog med såvel Naturstyrelsen som de øvrige organisationer i bestyrelsen for Naturnationalpark Kompedal og håber, at den nuværende bestyrelsesstruktur og inddragelse af interessenterne fortsætter.

Af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal fremgår det, at efter høringsperioden vil høringssvar og ændringer blive drøftet i bestyrelsen. Denne proces ser jægerforbundet frem til.

Nedlagt vildt/kadavere

Danmarks Jægerforbund vil gerne henlede opmærksomheden på tidligere miljøminister Lea Wermelins besvarelse af MOF alm. del spørgsmål 728 i 2022, hvori det fremgår, at *"[v]ed behov for større reguleringer af bestandene af f.eks. kronstyr og dådyr vil nedlagte dyr blive udtaget af naturnationalparken med henblik på bl.a. konsum."*

Den tidligere miljøministers udmelding til fremtidig håndtering af nedlagt vildt finder vi etisk korrekt, og den flugter med jægerforbundets mål for nedlagt vildt og kadavere: Nedlagt hjortevildt i naturnationalparkerne bør primært anvendes til konsum, mens enkelte regulerede dyr kan blive liggende af hensyn til biodiversiteten, lige som selvdøde dyr kan blive liggende.

På den baggrund er jægerforbundet meget tilfreds med følgende formulering i projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal: "Ved omfattende bestandsreguleringer af hjortearter kan de regulerede dyr blive solgt og anvendt til konsum." Med en stor bestand af både då- og kronvildt i området kan det netop blive nødvendigt at udtage større mængder dyr ud fra ovenstående princip.

Dyrevelfærd

Jægerforbundet er endelig tilfreds med, at den skitserede beredskabsplan af hensyn til dyrevelfærden er indtænkt fra begyndelsen. Danmarks Jægerforbund har i øvrigt gennem Vildtforvaltningsrådet

udtalt sig om rewilding, hvor af det klart fremgår, at sætter man dyr bag hegn, har man også påtaget sig ansvaret for dem i forhold til sygdomme, sult, tørst og andre dyrevelfærdsmæssige elementer. Det ansvar forventer vi naturligvis, at Naturstyrelsen lever op til i den kommende Naturnationalpark Kompedal.

Giver ovenstående anledning til spørgsmål eller kommentarer, så ring eller skriv meget gerne til undertegnede.

Venlig hilsen

Danmarks Jægerforbund

Susanne Madsen

Danmarks Jægerforbunds repræsentant i bestyrelsen for Naturnationalpark Kompedal

Danmarks Vilde Natur (DVN) Midtjylland, Danmarks Naturfredningsforening Silkeborg og Trailrunning Silkeborg

Høringssvar vedr. Naturnationalpark Kompedal

Vi takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslaget om etablering og forvaltning af Naturnationalpark Kompedal. Vi arbejder alle for at fremme en rig, selvforvaltende og vild natur i Danmark, og vi ser etableringen af naturnationalparker som et vigtigt skridt mod at opfylde vores internationale forpligtigelser om 20% beskyttet natur.

1 En vision for naturen i Naturnationalparkerne. ©naturbeskyttelse.dk

Overordnet opbakning

I har vores fulde opbakning til projektets målsætning om at give naturen førsteprioritet og skabe et område, hvor naturlige processer og dynamikker kan udfolde sig med minimal menneskelig indgriben. Det er positivt, at der arbejdes med urørt skov, naturlig hydrologi og helårsgræsning med store planteædere.

Størrelse og hegn

Med sine 2.500 ha vil NNP Kompedal være blandt de største naturnationalparker. Vi ser positivt på den valgte hegntype og på, at langt størstedelen af parken er omfattet af helårsgræsning. Generelt anbefales store, sammenhængende områder for at sikre selvopretholdende, naturlige bestande af store dyr uden løbende forvaltning. Biodiversitetsrådet har eksempelvis peget på et areal på mindst 5.000 ha som en rettesnor for at opnå økologisk integritet og naturlig dynamik. Derfor opfordrer vi til:

- At Naturstyrelsen undersøger muligheden for at udvide NNP Kompedal i fremtiden. For at opnå større variation bør nærliggende områder med enge og rindende vand overvejes.

Ønske om større variation og tæthed af store planteædere

Vi noterer os, at der i første omgang udsættes heste, og at krondyr og dådyr indgår som naturligt forekommende arter. Vi vil principielt gå ind for, at der fra starten af både skal udsættes reproducerende heste og kreatur. Men vi vil efter den nuværende forvaltningsplan opfordre til en mere aktiv indsats for at øge den funktionelle diversitet blandt de store planteædere, fx:

- Ved fra starten at udsætte både vallakker og hopper. Det giver større variation i adfærd og flokstruktur og sikrer, at hopper kender området, hvis man senere ønsker reproduktion.
- Ved på sigt at sikre reproducerende bestande for at fremme naturlig adfærd, social struktur og dyrevelfærd. Fraværet af avl begrænser både dyrenes liv og bestandens bæredygtighed og skaber praktiske og økonomiske udfordringer.
- Ved at undersøge muligheden for at introducere europæisk bison, som kan bidrage med unikke økologiske funktioner og skabe yderligere variation i landskabet. Arten blev også anbefalet til Kompedal af den videnskabelige arbejdsgruppe.
- Ved at revurdere udsættelse af kreatur, efterhånden som plantesamfundet ændrer sig og skaber et mere passende fødeudbud.
- Ved at revurdere udsættelse af vildsvin, hvis det politiske landskab ændrer sig, da de kan spille en vigtig rolle i de dynamiske naturprocesser.

Vi mener desuden, at det nuværende græsningstryk er for lavt til at sikre den ønskede dynamik og variation i vegetationen. Vi opfordrer derfor til:

- At der inden åbningen af naturnationalparken laves en ny beregning af græsningstrykket, da arbejdet med urørt skov formentlig vil skabe flere lysåbne områder. Der vil derfor sandsynligvis være mere end de nuværende 350 ha lysåben natur og dermed plads til flere heste.
- At der hurtigt arbejdes hen imod en højere tæthed af store planteædere i takt med, at fødegrundlaget forbedres, og at områdets bæreevne løbende vurderes med henblik på at justere dyretætheden opad – gerne hurtigere end de 4-6 år, der er lagt op til i den nuværende plan for monitorering.

Biodiversitetstiltag

Vi er positive over for de beskrevne tiltag til genopretning af naturlig hydrologi, heterogenisering af ensaldrende og monokulturelle træområder samt veteranisering som metoder til at fremme levesteder for truede arter. Vi støtter også rydning af bevoksninger med ikke-hjemmehørende nåletræarter og etablering af større lysåbne arealer – med fokus på glidende overgange mellem skov og åbne områder.

Friluftsliv

Vi betragter vild natur som en værdifuld form for friluftsliv i sig selv. At opleve naturens egne processer i store, sammenhængende områder er en sjælden mulighed, som ofte forstyrres af støj, anlæg og høj menneskelig aktivitet. Vi støtter derfor etableringen af faunalommer og opfordrer til, at

forstyrrelser i sårbare områder minimeres. Friluftslivet skal ske på naturens præmisser og styrke forståelsen af biodiversitet. Vi bakker op om adgangsmuligheder, mindre opholdsfaciliteter og formidling. Forslaget til faciliteter vurderes som et godt udgangspunkt, og hvis visse brugergrupper begrænses, bør der skabes muligheder uden for hegnet – gerne med udsyn til naturen og dyrene.

For at øge interessen for naturnationalparken ønsker vi større fokus på formidling, fx:

- Etablering af en årlig "Naturnationalparkens Dag" med fokus på formidling af arter og aktiviteter.
- Satsning på formidling til børn og unge – fx gennem kurser for lærere og spejderledere i lokalområdet.

Opfølgning og monitoring

Vi ser positivt på planerne om omfattende monitoring af biodiversitet, dyrevelfærd og friluftsliv. Vi opfordrer til, at resultaterne gøres offentligt tilgængelige og bruges aktivt til at justere forvaltningen i en mere naturpositiv retning.

Andet

Vi opfordrer til, at Naturstyrelsen anvender så bæredygtige materialer som muligt ved etablering af infrastruktur, friluftsfaciliteter, hegn, udkigstårne, boardwalks, broer, skilte m.m. Der bør være fokus på brug af træ fra området eller certificeret træ – med en klar præference for FSC-certificeret træ, som anses for den mest ambitiøse ordning. Organisationerne anbefaler desuden, at trykimprægneret træ helt undgås.

Afslutning

Naturnationalpark Kompedal rummer potentiale for at blive et enestående naturområde. Vi ser frem til at følge udviklingen og bidrager gerne med faglig sparring og engagement i den videre proces.

Med venlig hilsen

DVN Midtjylland, DN Silkeborg og Trailrunning Silkeborg

Dansk Islandshesteforening

Høringssvar til Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal

Dansk Islandshesteforening indsender hermed kommentarer til ovenstående.

Indledningsvis kan nævnes, at hele konceptet bag rewilding er en balanceakt mellem et biologisk eksperiment og sociale realiteter i forhold til opfattelsen af natur samt ikke mindst dyrevelfærd:

- Ikke-intervention modsat intervention i naturens gang, hvor for lidt intervention vil lede til sult og lidelse for de omfattede dyr, mens for megen indgriben vil forstyrre ideen om uforstyrret natur.
- En balancering af naturlige processer på arealet med offentlighedens sikkerhed samt forebyggelse af sygdomsspredning (planter og dyr).

Herudover kommer den almindelige opfattelse af brug af natur til aktiviteter og rekreative formål. Naturbeskyttelseslovens §1 stk 2 har således tre ligestillede formålsparagraffer:

§1 stk 2. Loven tilsigter særligt

- 1) At beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- 2) At forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- 3) At give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Specifikke bekymringspunkter i henhold til ovenstående og den konkrete projektbeskrivelse af forvaltningsplan

Adgang

Det fremgår af Planen, at rideaktiviteter fra 2013 til 2024 har været langt den største aktivitet blandt ansøgte aktiviteter. Herudover kommer alle de ikke ansøgte aktiviteter, hvor mindre grupper af ryttere eller enkelte ryttere har besøgt Kompedal.

Særligt for Dansk Islandshesteforening har Kompedal betydning, da stedet i mange år har været samlingspunkt for en sommerlejr for familier – ofte med 100 deltagere. Ingen andre steder i Danmark kan facilitere et sådant arrangement. I Kompedal er det muligt på grund af Kompedallejrens eksistens.

Det er med bekymring, at der nu lukkes heste ud på området. En større spørgeundersøgelse blandt ryttere viser, at 87% af rytterne ikke tør ride blandt heste eller store græssere, baseret på erfaringer.

Det er i den forbindelse værd at bemærke, at rytterne primært er kvinder og piger, der dyrker en egenfinansieret sport uden væsentlige offentlige tilskud. Undersøgelsen er vedlagt som bilag.

Fra Tyskland og Holland er der allerede i begyndelsen af 2020'erne høstet erfaringer, som tyder på, at der er en risiko ved at lade publikum færdes blandt store græssere. Eksempler omfattende heste er:

- **Lauwersoog/Lauwersmeer, Holland**
 - **Feb 14, 2020:** Myndighederne nedlagde 13 heste efter gentagne angreb og aggressiv fremfærd mod gæster i området.
- **Oostvaardersplassen, Holland**
 - **Nov 26, 2021:** 29 heste blevet slået ned efter at have skabt farlige situationer som følge af tilvænning til områdets gæster

I flere af disse områder er hunde helt forbudt idag baseret på høstede erfaringer. Erfaringer med ridende er særdeles begrænsede – formentligt fordi ridende ikke kommer ind i områderne.

Det bemærkes i den forbindelse, at ridende under den nuværende lovgivning er henvist til art ride på offentligt ejede arealer. I praksis er de fleste privatejede skove lukkede for rytterne – som den eneste diskriminerede brugergruppe.

I Danmark har Naturstyrelsen meget lidt statistik på skader, da det ikke er en standardklausul i forvaltningsaftalerne om afgræsning, af forpagter indsamler og videregiver disse oplysninger. I Ekkodalen på Bornholm, har der dog været flere farlige situationer, som er almindeligt kendt i området (kreaturer).

Det er et ønske fra Dansk Islandshesteforening, at hestene i Kompedal udsættes med digital tracker. Når området ikke ønskes opdelt, men hestene kan færdes i hele området, kan ryttere således se, hvor hestene måtte befinde sig og ride i et andet område af Kompedal. Arealet tilader dette (2500ha).

I den forbindelse er det vigtigt, at adgangene for heste tillader parkering med trailer. Det ville være hensigtsmæssigt, at der var en adgang fra området omkring Kompedallejren, hvor der er rigtig gode parkeringsmuligheder.

Det ønskes at det bliver muligt at ride på en sti rundt om lejren. Der vil med stor sandsynlighed skulle etableres et arbejdsspor/brandbælte, som vil kunne benyttes.

Naturstyrelsens vurdering af kompenserende arealer ønskes belyst: Når ridende henvises til Ulvedal Plantage er det værd at bemærke, at der primært er tale om vandrestier og mountainbike-ruter i

området, der er en del af Alheden skov. Det er Naturstyrelsens praksis ikke at tillade samfærdsel mellem vandrere, mountainbikere og ridende på deres arealer. Vi dette blive ændret, så der reelt bliver plads til ridende?

I relation til tilladelseskrævende aktiviteter fremgår det af Planen, at der ikke kan gives konkrete retningslinjer for, hvordan friluftslivet vil udvikle sig. Det konstateres, at etableringen af hegn, dyrenes tilstedeværelse eller ændrede biologiske forhold vil påvirke visse aktiviteter og at tilladelse skal gives efter en konkret vurdering. Det er ønskeligt, at der opstilles konkrete målsætninger på dette område, uagtet de angivne usikkerheder.

Valg af dyr og forvaltningen heraf

Af hensyn til dyrevelfærd og risiko i forbindelse med adgang ønskes muligheden for at udsætte reproducerende dyr fjernet fra forslaget. Fødeudbuddet er meget begrænset. Erfaringsmæssigt kan det oplyses, at heste kun nipper til skud og bark i perioder, hvor der er fødemangel, dvs. mangel på græs. Formuleringen i Planen er på dette punkt flere steder misvisende.

Det beklages, at der ønskes dispensation fra Lov om Dyrevelfærd. Loven afspjler mere end 100 års arbejde på at sikre, at dyr behandles som levende væsener og med omsorg.

Biodiversitet og klimapåvirkning

Af planen fremgår det, at man løbende vil følge udviklingen i biodiversitet. Der er ønskeligt, at planen belyser, hvordan de planlagte naturgenopretnings tiltag forventes at påvirke det dyreliv, som gennem mange årtier allerede har tilpasset de aktuelle vilkår. Vil der blive taget højde for disse arters mulighed for løbende migration inden rydning og afbrænding?

En plan herfor bør beskrives sammen med "baseline", så fremadrettede tiltag kan gennemføres med respekt for den bestående bestand af arter og give dem tid til at migrere og så målingerne har et konkret fundament. Hvornår forventes baseline målt?

Den forventede klimaeffekt bør beregnes konkret. Alle virksomheder skal i dag kunne dokumentere klimaeffekterne af deres aktiviteter. Det må også gælde for Naturstyrelsen.

Med venlig hilsen

Dansk Islandshesteforening, formand

Dorte Præstholt Schneider

Vedhæftet :

- Spørgeskemaundersøgelse: "Danske ryttere frygter ulykker med kvæg i indhegnede naturområder"
- Janne Winter: "Sikkerhed i indhegnet natur: Vigtigt at de dyr der udsættes trænes, så de ikke udviser opsøgende adfærd"

Bilag

Bilag 1:

Danske ryttere frygter ulykker med kvæg i indhegnede naturområder

En omfattende spørgeskemaundersøgelse med svar fra 2700 ryttere, udført af Dansk Islandshesteforening og Dansk Rideforbund i samarbejde med Rambøll, viser at langt de fleste ryttere er bange for at ride i de mange nye indhegninger i bl.a. Naturnationalparkerne

Af: Kristina Christensen. Foto: Ridespor.dk

Ridning i naturen er en hobby, som mange dyrker for at få motion og lade op mentalt - på lige fod med f.eks. orienteringsløb, mountainbike eller kajakroning. Det fysiske og psykiske velvære, som kommer af at dyrke motion i naturen, har alle disse grupper tilfælles.

Nu viser den ny undersøgelse, at mange danske ryttere frygter for sikkerheden ved at ride i de nye hegnede naturområder med store græssere som fx kvæg.

Høj deltagelse og interessante resultater

Med 2715 besvarelser har undersøgelsen nået en deltagelse, der langt overgår de oprindelige forventninger, og det giver den iflg. Rambøll et stærkt statistisk grundlag.

Det er ryttere af enhver slags, både konkurrence-, allround- herunder pararyttere på alle slags hesteracer, der har besvaret undersøgelsen. Dog flest kvinder og ryttere på islandske heste.

Umiddelbart er Tove Urup Madsen, projektleder i Ridespor Danmark - et projekt under Dansk Islandshesteforening og Dansk Ride Forbund overrasket over aldersfordelingen på respondenterne. Hun mener, at undersøgelsen rammer en brugergruppe, der holder sig aktive såvel fysisk som mentalt, men som ikke er så risikovillige i forhold til uforudsigelige hændelser på en ridetur.

Af besvarelsene ses, at flertallet af respondenterne beskriver sig som skovtursryttere, og de angiver at ride i naturen mere end 6 gange om måneden. De vurderer sig selv som meget øvede ryttere.

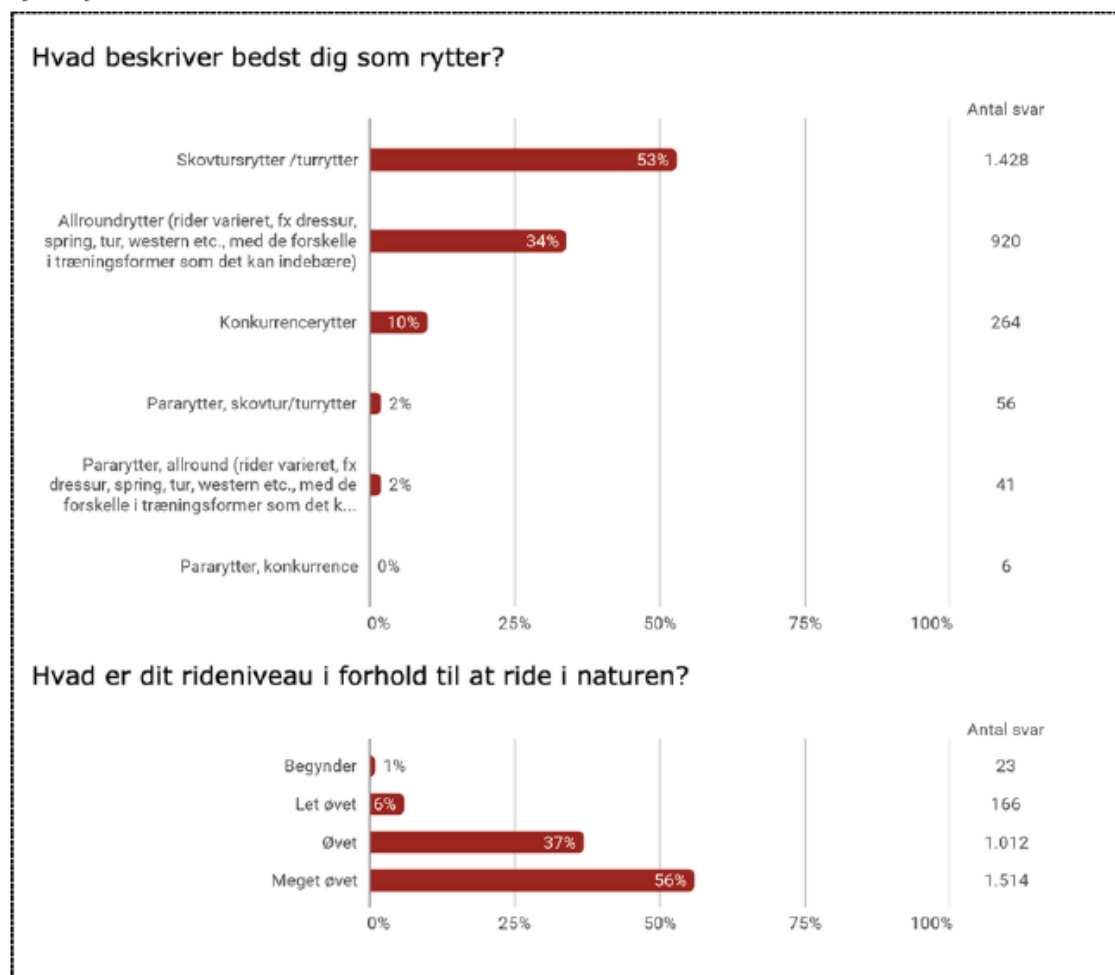
52% af besvarelsene er fra personer i alderen 40 -59 år, og hele 27% er over 60 år.

Man kan således godt tale om, at undersøgelsen rammer ind i en gruppe af modne mennesker, der holder sig aktive såvel fysisk som mentalt.

Det interessante er, mener Tove, at respondenterne tilsammen vurderer barriererne for at ride i naturen ret ens.

– Et markant svar i undersøgelsen er, at 75% angiver, at de opfatter græssende dyr som kvæg, heste mv. som en væsentlig barriere, der ville afholde dem fra at ride i naturen. Derudover svarer 67 % af rytterne, at de selv har oplevet eller kender nogen, der har været i en farlig situation under ridning blandt kvæg. Til sammenligning er der 38%, der angiver ridning på trafikfarlig vej, som en barriere, der kunne afholde dem fra at ride i naturen, siger hun.

Rytterprofil og erfaringer

Figur 1. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Rytterne er ikke bare skræmt af historier og fantasier

Rytternes vurdering af, at ridning blandt græssende dyr som kvæg og heste kan være forbundet med fare understøttes af adfærdsforsker Janne Winther Christensen. Hun forsker bl.a. i frygtreaktioner hos heste og er lektor på Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, sektion for Adfærd, Stress og Dyrevelfærd (BSW), Aarhus Universitet.

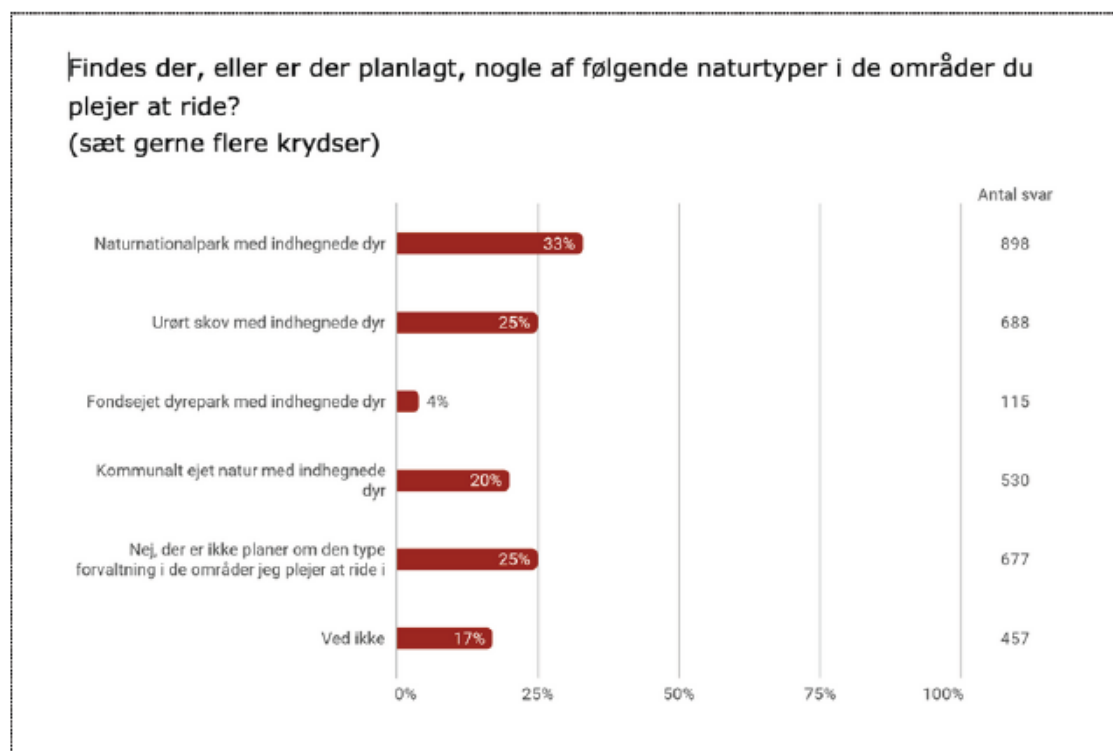
Dyrearter som kvæg og heste har en naturlig motivation for at være opsøgende overfor ukendte heste og i nogle tilfælde også hunde, og det kan udgøre en sikkerhedsrisiko, forklarer hun i et interview på side 16.

Hun peger på vigtigheden af både at tilvænne de besøgende dyr til at være trygge ved de løse dyr i indhegningerne og på at træne dyrene i indhegningen til at holde afstand, når der kommer besøg. For hvis dyrene bag hegn er trænet til at trække sig tilbage, mindskes risikoen for konflikter.

Tankevækkende at mange ser ind i at ride i indhegnet natur

Lisbeth Maria Hansen, der er næstformand i Dansk Islandshesteforenings naturkomité supplerer Tove:

– Når majoriteten af rytterne angiver græssende dyr som en barriere og flere har oplevet farlige situationer, viser undersøgelsen noget væsentligt og som ses af graferne herunder - nemlig, at 82% af rytterne angiver, at der findes eller er planlagt natur med indhegnede dyr, i de områder de plejer at ride i.

Figur 2. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Lisbeth forklarer videre:

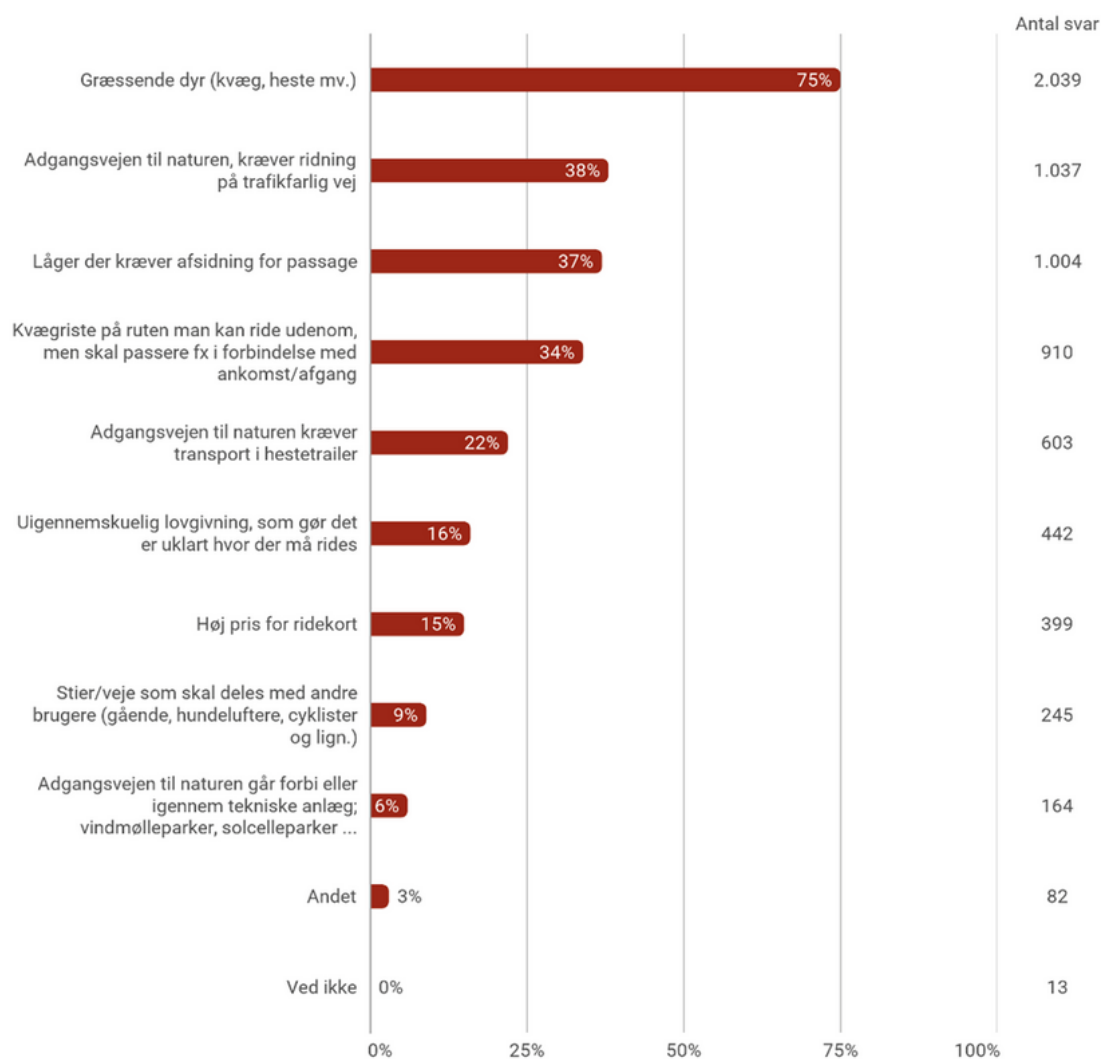
– Af figur 1-5 ses, at 13 % er parate til at ride blandt kvæg, men kun 6 % er parate til at ride blandt kvæg, uanset oversigtsforhold, låger mv.

49 % angiver dog, at de er villige til at ride i indhegninger med hjortevildt, og 36 % angiver, at de også vil være villige til at afprøve kræfter med at ride blandt får.

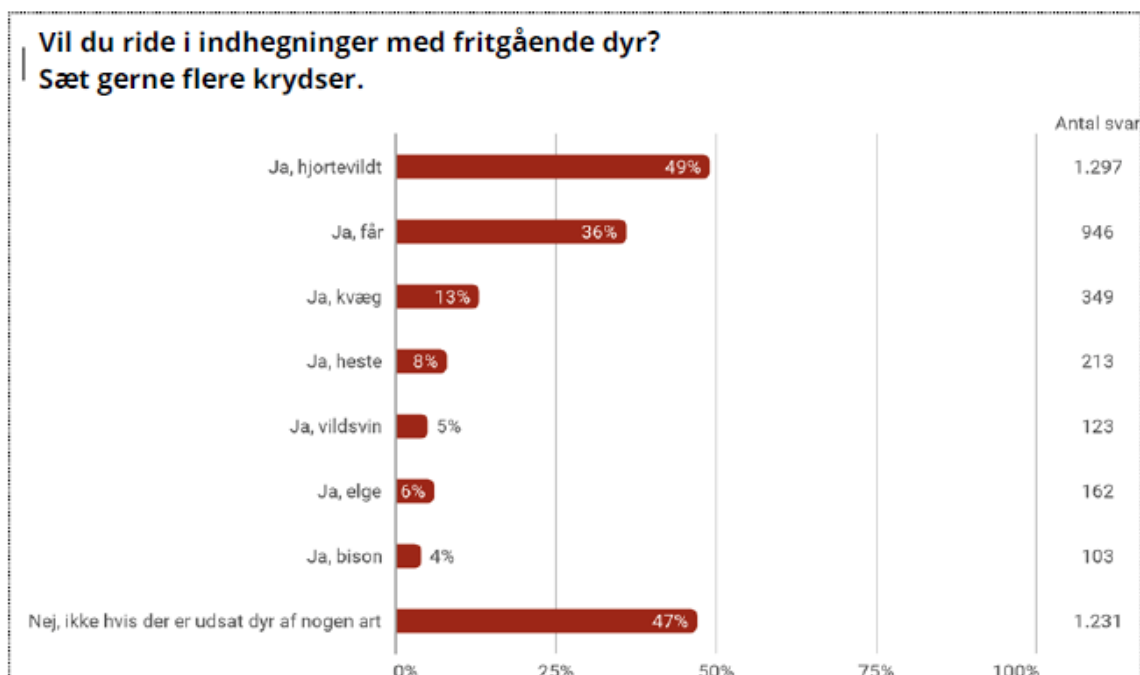
Barrierer for at ride i naturen

Hvad opfatter du som de væsentligste barrierer, der ville afholde dig fra at ride i naturen?

(sæt max 3 krydser)

Figur 3. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Figur 4. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Tove Urup undrer sig også og spørger retorisk: Er Naturnationalparkerne kun for 6 procent af rytterne? – er det virkelig godt nok?

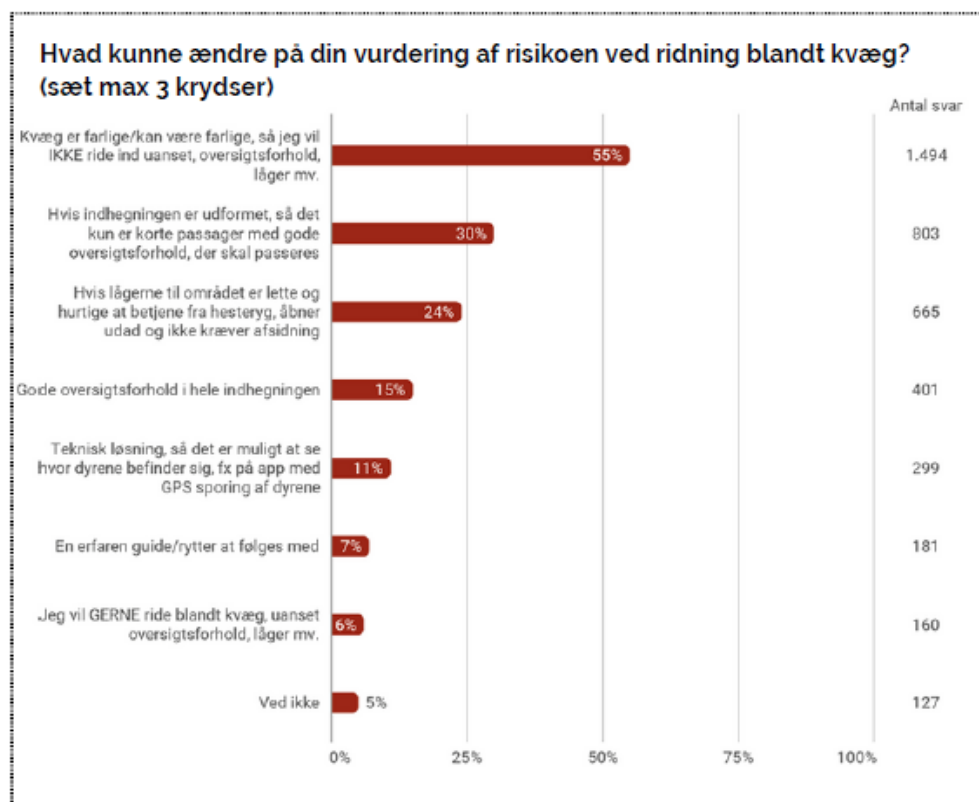
Hvad betyder resultaterne for fremtiden?

Undersøgelsen giver rideorganisationerne et klart billede af de risici og bekymringer, som rytterne står overfor i relation til den stigende brug af indhegninger og udsætning af store græssere i naturen.

Undersøgelsen cementerer, at det er erfarne ryttere med stor rutine i at ride ud i naturen, som er forbeholdne overfor at ride i indhegninger med dyr.

For rideorganisationerne betyder det en synliggørelse af, at det er nødvendigt at myndigheder tager hensyn til rytteres erfaringer og ønsker, når der arbejdes med alternative ridemuligheder udenfor de indhegnede områder. F.eks. at nye ridemuligheder ikke placeres tæt på indhegninger med kvæg eller andre store græssere.

“Er Naturnationalparkerne kun for 6 procent af rytterne? – er det virkelig godt nok?” - Tove Urup Madsen.

Figur 5. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Rytteres risikovillighed på spil

Politisk set giver undersøgelsen nu rideorganisationerne et stærkt grundlag at fremføre deres sag på, mener Tove Urup Madsen:

- Vi er blevet bekræftet i, at meget få ryttere vil og kan ride blandt store græssere. Den risikovurdering, rytterne i undersøgelsen tilkendegiver at de må tage, gør det ikke foreneligt med at få en god ridetur. Ridning er jo, på lige fod med øvrige friluftaktiviteter, der hvor vi mentalt lader op, men det kan vi jo ikke, hvis vi konstant er i frygt for det uventede.
- Miljøminister Magnus Heunicke har tidligere udtalt, at hegning af naturområder vil beskytte både dyrelivet og mennesker. Men ifølge denne undersøgelse anser mange ryttere hegningstiltag som en hindring og som en trussel mod deres sikkerhed.
- Samme Magnus Heunicke har netop i en pressemeddelelse omkring udviklingen i Fussingø Naturnationalpark udtalt: "Når vi nu sætter hegn op, sikrer vi, at de store dyr ikke havner i trafikken eller på landmændenes marker. Omvendt bliver hegnet hverken en hindring for den øvrige natur eller menneskers adgang til området." På baggrund af vores undersøgelse, kan vi på faktabaseret baggrund sige, at det jo ikke kan være mere forkert.
- Undersøgelsen er med til at kaste lys over en vigtig debat om, hvordan vi sikrer både naturens bevarelse og mennesker og dyrs sikkerhed, når vi skal deles om de samme områder. I Rideorganisationerne vil vi nu tage diskussionen videre til politikerne, og påpege de faktiske konsekvenser af at introducere store græssere i de danske naturområder.

Sikkerhed i indhegnet natur: Vigtigt, at de dyr, der udsættes, trænes, så de ikke udviser opsøgende adfærd

For at sikre, at dyr i indhegnet natur ikke udgør en risiko for besøgende til hest eller med hund, bør de gennemgå et trænings-setup og screenes, inden området åbnes. Derudover skal deres adfærd overvåges og trænes for at forhindre opsøgende adfærd, som kan skabe farlige situationer.

Af: Kristina Christensen

I to undersøgelser foretaget af Dansk Islandshesteforening – den seneste i samarbejde med Dansk Rideforbund understøttet af Rambøll, viser adskillige eksempler på, at løse kvæg og heste har opsøgt ryttere, hvilket har givet anledning til farlige situationer.

Projektleder Tove Urup Madsen, Ridespor Danmark har derfor kontaktet og spurgt adfærdsforsker Janne Winther Christensen om, hvad nøglen er til et trygt møde mellem store græssere og besøgende. TÖLT var inviteret med til interviewet.

Kan det overhovedet blive en tryk oplevelse? Og hvad skal der til for at få succes med, at hegning af naturområder både beskytter dyrelivet og de mennesker, som bruger områderne rekreativt. Det har Miljøminister Magnus Heunicke tidligere udtalt er hensigten.

Ifølge rideorganisationernes seneste undersøgelse, som er bragt i denne udgave, anser mange ryttere hegningstiltag som en hindring og som en trussel mod deres sikkerhed.

To grundlæggende aspekter for sikkerhed

Ifølge Janne Winther Christensen er nøglen til et trygt møde mellem store græssere og besøgende et struktureret træningsforløb, en grundig screening og løbende monitorering. For heste og kvæg er det især vigtigt, da disse arter har en naturlig motivation

Janne Winther Christensen er adfærdsforsker, lektor på Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, sektion for Adfærd, Stress og Dyrevelfærd (BSW), Aarhus Universitet. Hun bliver ofte brugt som ekspertkilde i de danske medier, idet hun forsker i dyrevelfærd, adfærd og stressbiologi hos heste.

for at være opsøgende overfor ukendte heste og i nogle tilfælde også hunde, og det kan udgøre en sikkerhedsrisiko, forklarer hun.

For en tryk oplevelse for både dyr og mennesker er der to vigtige faktorer at tage højde for. De besøgende dyrs reaktioner og de udsatte dyrs reaktioner. Her er det både vigtigt at tilvænne de besøgende dyr til at være trygge ved de løse dyr i indhegningen og træne dyrene i indhegningen til at holde afstand, når der kommer besøg. Hvis dyrene er trænet til at trække sig tilbage, mindskes risikoen for konflikter.

Opsøgende adfærd er en naturlig motivation hos heste og kvæg og den skal, ifølge Janne Winther Christensen, på en eller anden måde stoppes, sådan at dyrene nærmere tænker: "Kom-vi går lige væk", hvis der kommer nogen på besøg i indhegningen fremfor at tænke, "Kom, lad os undersøge det".

Hvordan kan man lave træning af dyrene?

Janne Winther Christensen foreslår milde "straffemetoder", som for eksempel vandpistoler for at ændre opsøgende adfærd. Der kan tilsættes en ubehagelig lugt, hvis vandstrålen i sig selv ikke er nok. Alternativt kan man give dyrene erfaring med at blive drevet fra hesteryg af ryttere og heste med erfaring med drivning af kvæg og heste. Det vil sandsynligvis ændre de fleste dyrs motivation til at være opsøgende overfor besøgende heste og ryttere.

I Danmark er der ingen kendt praksis for at træne dyr udsat som naturplejere, og Janne siger, at hun ikke er bekendt med nogen praksis for de kommende indhegninger - hverken fra Naturstyrelsens eller kommunernes side.

Men hun forklarer, at hun har opfordret til det.

– Al træning skal ledes af erfarne trænere, som har kendskab til dyrene og deres adfærd. Står man med en gruppe dyr, der er meget opsøgende, så mener jeg ikke, at de er egnede til at gå frit i et område, hvor der besøgende. Det er fuldstændig hovedløst at sige "Bare gå eller rid herind", hvis ikke man på forhånd har undersøgt, hvordan dyrene reagerer. For adfærd kan altid ændres. Forstærkningen eller "straffen" skal bare være konsekvent og effektiv.

I sidste ende handler det om at skabe et miljø, hvor dyrene vælger at trække sig væk, når der kommer nogen forbi.

Nødvendigt med et træningsset-up

Dermed bliver træning og tilvænning ikke kun de folks ansvar, der kommer i indhegningerne som besøgende og som medbringer heste eller hunde. Det er også nødvendigt, at nogle tager ansvar for dyrene inde i indhegningerne. Ellers bliver det privatpersoner der kommer til at teste, hvordan dyrene i indhegningen reagerer, og så kan der ske det, som ikke må ske, siger Janne.

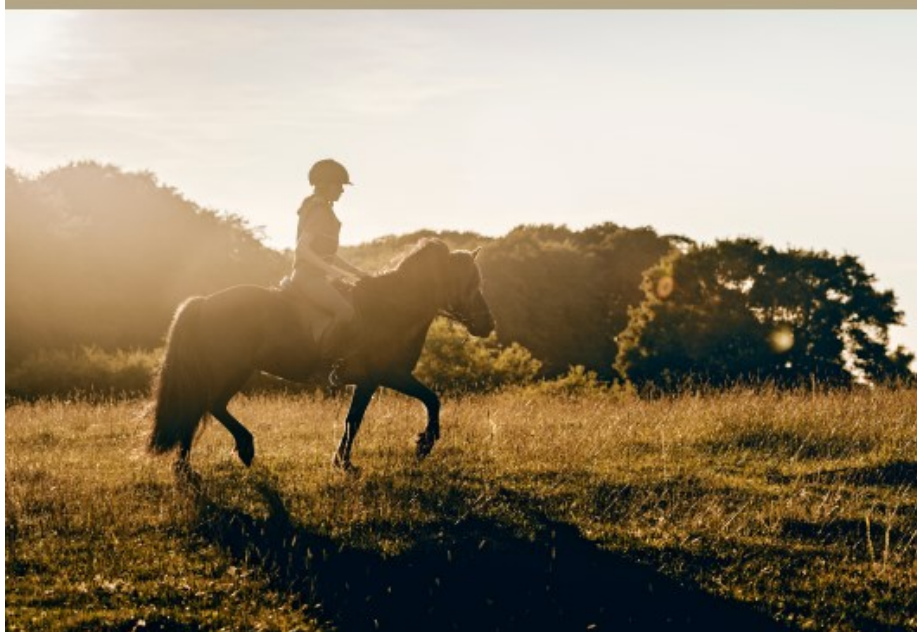
Nemlig at de græssende dyr nærmer sig, fordi de er nysgerrige, hvorefter at rytterens hest bliver bange og løber væk, og således oplever de græssende dyr at få "succes" med en opsøgende adfærd.

Eller hvis f.eks. en flok kvæg føler sig pressede af en hund, og nærmer sig hunden. Så vil folk automatisk begynde at trække sig væk med deres hund, hvorved kvæget lynhurtigt lærer, at det er en adfærd, man får succes med. Det skal man for alt i verden undgå, og det ansvar kan man ikke overlade til private personer, siger Janne Winther Christensen.

Samtidig forklarer hun, at der mangler viden på området. Der er ifølge Janne ikke lavet forskning, der fortæller nøjagtigt hvilke forudsætninger, der skal til for at mødet mellem dyr og mennesker i indhegnet natur bliver sikkert.

Hun er dog ikke i tvivl om, at det skal foregå i et ordentligt trænings-setup, for ellers risikerer man at få trænet dyrene til præcis det modsatte, af hvad man gerne vil. Det er meget komplekst, for det kommer an på den enkelte flok. Hvor meget og hvor opsøgende den er, siger hun, for succesen afhænger også af de besøgendes adfærd.

Janne understreger, at træningen af tamhestene, skal foregå gradvist. "Straffen" for at vise tilnærmelsesadfærd fra de store græsseres side skal dog ikke være gradvis - det vil gøre den mindre effektiv.

Forskning i egnede fremgangsmåder mangler

Der er sat 870 mio kr af til etablering af Nationalparker i Danmark.

Ville det ikke være smart, hvis der var sat penge af til forskning i, hvordan man træner de dyr, der skal gå bag hegnene, når intentionen er, at alle skal kunne færdes trygt inde i de hegnede områder?, spørger Tove Urup Madsen.

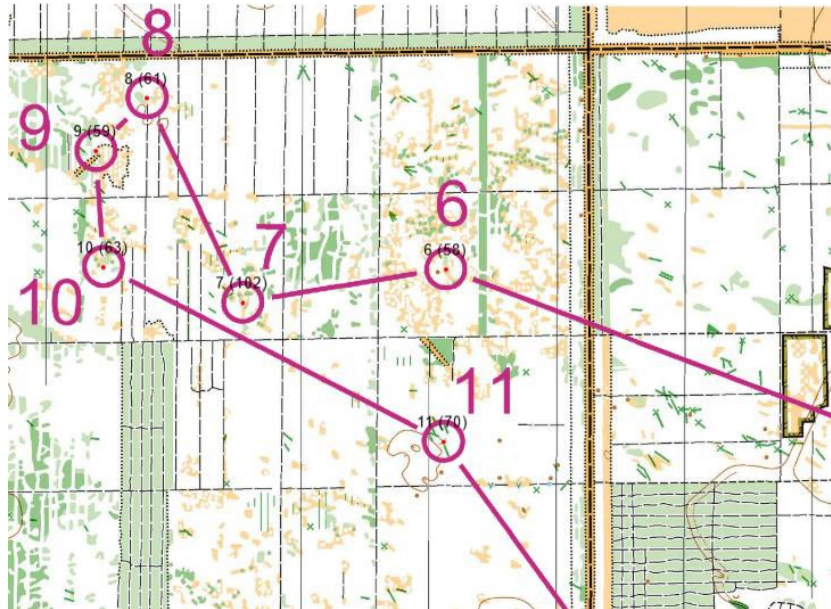
– Jo, og man kan sagtens lave forskningsprojekter i nogle af de eksisterende naturplejeprojekter, hvor man har dyr til at gå, som man ikke ønsker skal være opsøgende. Man ville kunne undersøge effektiviteten af at ændre dyrenes motivation for ikke at være opsøgende.

– Ud af f.eks. 20 flokke er der måske nogle flokke eller individer, der af en eller anden grund bliver ved med at vise en opsøgende adfærd. Man kan så forsøge at identificere hvilke faktorer, der ligger til grund for adfærden. Det kan f.eks. være dyrenes tidligere erfaringer med mennesker, dyrenes temperament, eller besøgende som på trods af skiltning fodrer dyrene eller på anden måde – bevidst eller ubevidst – belønner dyrene for opsøgende adfærd. På sigt vil det sandsynligvis give en mulighed for at udpege og på forhånd udelukke individer, der ikke er egnede til at gå i et givent naturplejeprojekt.

– Forhåndsviden om dyrene er og bliver en nøgelfaktor for sikkerheden, afslutter forskeren.

Dansk Orienterings-Forbund

Høringssvar fra Dansk Orienterings-Forbund til Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal Plantage

Udsnit af orienteringskort over Kompedal Plantage, 2025. I fremtiden bliver det spændende at se tilbage på de kommende års orienteringskort over området, som vil afspejle, hvordan naturen kommer til at ændre sig.

Dansk Orienterings-Forbund ser med velvilje på etableringen af naturnationalparker med formålet at give naturen et tiltrængt løft samt at give flere danskere mulighed for mere spændende naturoplevelser, som det er beskrevet i Aftale om naturnationalparker i Danmark. I Kompedal er potentialet stort, og vi tilslutter os projektets fokus på ”at omdanne den eksisterende meget ensartede plantage til en mere alsidig skov.”

Vi finder det vigtigt at understrege, at **friluftsliv er mere og andet end stier og ruter**, informationstavler og individer på skovtur. Friluftslivet er også frivillige foreninger, der søger tilladelse til at afholde organiseret aktivitet. Ildsjæle i orienteringsklubberne lægger et stort arbejde i at forberede afvikling af aktiviteter til glæde for børn og voksne fra nær og fjern. Aktivitet som oftest finder sted i de statslige naturområder.

Et styrket friluftsliv hænger derfor sammen med adgangsforholdene og reel mulighed for at få tilladelse til aktivitet. Dette er helt afgørende for orienteringssporten. **Der er få store, sammenhængende naturområder i Danmark og dem vi har, må derfor kunne rumme flere formål.** Det væsentligste for Dansk Orienterings-Forbund er derfor, at vi også fremover fortsat har adgang til at afvikle organiseret aktivitet i naturnational-parkerne, herunder i Kompedal Plantage.

Fortsat plads til tilladelseskrævende aktiviteter under hensyntagen til naturen

Som en af Jyllands største sammenhængende plantager er Kompedal Plantage et af de naturområder i Danmark, hvor der afvikles orienteringsløb mange gange om året, som det også ses af tabel 2.4. Grundet de mange stier er området velegnet til børn og nybegyndere, ligesom terrænets størrelse gør det til et oplagt sted at arrangere løb af længere distancer.

Det er både glædeligt og en selvfølge, at der "(...) altid skal foretages en konkret vurdering af den enkelte aktivitet, som kræver tilladelse fra Naturstyrelsen" og at "Ved ansøgning om aktiviteter, der kræver tilladelse, vil Naturstyrelsen lægge vægt på objektivt konstaterbare forhold og på baggrund af disse samt relevante rammer og regler, særligt naturbeskyttelseslovens §§ 1 og 2, afgøre om der kan gives en tilladelse." (s. 38). Denne fremgangsmåde er helt i overensstemmelse med den mangeårige praksis i det gode samarbejde mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbund, herunder de lokale enheder og foreninger.

Orienteringsklubberne er vant til at indtænke naturhensyn i planlægningen af orienteringsaktiviteter, herunder ved udvælgelse af start- og målområde, hvor belastningen er størst, samt ved planlægning af orienteringsbanernes forløb og placeringen af de enkelte poster. I tilfælde hvor der er forekomst af arter, som kræver et særligt hensyn, tages der allerede i planlægningsfasen højde for dette, og ved konstruktiv dialog med Naturstyrelsen kan der ofte findes løsninger, så aktiviteten kan afholdes og følsom natur ikke påvirkes unødigt.

At tilladelser gives på baggrund af en konkret vurdering ud fra objektivt konstaterbare forhold, betyder også, at der ikke kan opsættes generelle regler for, hvilken type aktivitet der kan og ikke kan lade sig gøre. Dermed må der som sådan ikke være noget, der er forandret, hvad angår mulighederne for orienteringsaktivitet i naturnationalparken. Vi læser projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen som et udtryk for, at den nuværende praksis med ansøgning og behandling af tilladelser vil fortsætte i tråd med det gode samarbejde om at tilgodese både naturhensyn og organiseret friluftsliv.

Vi foreslår, at det konkret skrives ind i forvaltningsplanens afsnit 4.4 v. "Tilladelseskrevende aktiviteter" samt evt. også i projektbeskrivelsens afsnit 3.4 v. "Tilladelseskrevende aktiviteter", at Naturstyrelsen ved behandling af ansøgninger om tilladelseskrevende aktiviteter efter behov vil afsøge mulighederne for i dialog med ansøgerne at finde løsninger, så aktivitet kan tillades i naturnationalparken samtidig med, at der tages tilstrækkeligt hensyn til dyr og sårbar natur.

Ingen bemærkninger til placering af faunalommer

Vi har ingen bemærkninger til placeringen af faunalommer, da disse relaterer sig til placeringen af blivende friluftsfaciliteter såsom stier og shelters, og dermed ikke danner grundlag for behandlingen af ansøgninger til tilladelseskrevende aktiviteter. Vi anser derfor ikke faunalommerne i sig selv som værende en forhindring for at tillade orienteringsløb inden for disse zoner. Som så meget andet kan faunalommerne indgå i vurderingen af, om der kan gives en tilladelse. Orienteringsklubberne er vant til at arbejde med såkaldte naturzoner i planlægningen af deres aktivitet, og vi har forståelse for, at naturen kan være følsom på visse tider af året. Derfor ser vi frem til at fortsætte den gode praksis med i de konkrete tilfælde at finde løsninger, som tilgodeser både natur og friluftsliv inden for naturnationalparkens areal.

Bemærkning vedr. henvisning af aktivitet til andre statsejede arealer

På s. 38 og 54 står beskrevet, i tilfælde af at der ikke kan gives tilladelse til organiseret aktivitet: "Naturstyrelsen vil efter behov afsøge mulighederne for alternative placeringer, f.eks. uden for hegn m.v. og naturligvis på øvrige statsejede arealer og i løbende dialog med ansøgerne."

I orienteringsløb er skoven selve faciliteten. For at afvikle et orienteringsløb kræves et område af en vis størrelse. Og så besidder det enkelte område forskellige terrænmæssige elementer, som gør det unikt, sportsligt interessant og oplevelsesmæssigt enestående. Tilmed kræves et opdateret orienteringskort for at kunne gennemføre aktiviteten. Det gør orienteringsløb til en aktivitet, som ikke nødvendigvis på meningsfuld vis kan flyttes til andre arealer. Vi ser derfor frem til at samarbejde om at finde gode løsninger lokalt og i god tid.

Bemærkninger til valg af hegn og dyr

I orienteringsløb færdes man ikke kun på veje og stier, men også på tværs i terrænet (fladefærdsel). Deltagerne skal selv finde vej, hvilket betyder, at den enkelte principielt løber sin egen vej fra post til post. Derfor er ethvert hegn i princippet en forhindring for orienteringsaktivitet, medmindre man kan og må passere hegn.

I dette tilfælde er der tale om et lavt 2-trådet, ydre hegn omkring hele naturnationalparken, hvilket skønnes ikke at være et problem for orienteringsløb.

Der lægges op til at udsætte heste. Det ser ikke ud til, at projektbeskrivelse og forvaltningsplan beskriver en bestemt race eller forventet adfærd hos disse dyr. Men vi noterer os med glæde, at der vælges ikke-reproducerende dyrestande. Således vil det opleves tryggere at færdes i naturnationalparken, og risikoen for uheld og konfrontationer mellem dyr og mennesker vil mindskes. Vi forventer, at vi fortsat vil kunne færdes uden begrundet frygt inden for indhegningen.

Styrket friluftsliv

Aftale om naturnationalparker i Danmark skal give et tiltrængt løft til naturen og "samtidig skal naturnational-parkerne give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for at flere danskere kommer ud i naturen." I Dansk Orienterings-Forbund er vi eksperter i at give spændende naturoplevelser. Vi giver danskere i alle aldre mulighed for med et kort i hånden at komme ud og opleve naturen fra en ny vinkel i eget tempo. Vi ser derfor frem til fortsat at samarbejde med Naturstyrelsen om at give flere danskere mere spændende naturoplevelser, også i naturnationalparkerne.

Vi ser også frem til, at der efter endt etablering af naturnationalpark Koppedal Plantage vil være **plads til lige så meget rekreativ aktivitet**, som det har været tilfældet før etableringen – ligesom det blev understreget af den daværende miljøminister under udformningen af de første naturnationalparker.

Dansk Orienterings-Forbund står naturligvis til rådighed for uddybninger.

Med venlig hilsen

Poul Kristian Mouritsen
Formand
Dansk Orienterings-Forbund

Kell Sønnichsen
Formand for Skovudvalget
Dansk Orienterings-Forbund

Bo Hem Simonsen Johanne
Direktør
Dansk Orienterings-Forbund

Valbjørn Gydesen
Naturkonsulent
Dansk Orienterings-Forbund

Erhvervsstyrelsen

Fastracksvar vedrørende projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen i høring.

OBR vurderer, at udkastet ikke er erhvervsrettet, og derfor ikke skal forelægges OBR, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger. OBR har på den baggrund ingen bemærkninger.

Såfremt Naturstyrelsen ikke er enig i denne vurdering, bedes I vende tilbage med henblik på, at OBR vurderer de administrative konsekvenser af erhvervsrettet regulering.

Med venlig hilsen

Emilie Andersen

Studentermødshjælper

ERHVERVSSTYRELSEN

Bedre Regulering

Foreningen Fri Natur

Høringssvar fra foreningen Fri Natur vedrørende etablering af naturnationalpark Kompedal

Præsentation af Fri Natur

Fri Natur er en landsdækkende forening, som ønsker flere og større sammenhængende naturområdet – uden hegn.

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede naturnationalparker, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Kort fortalt er Fri Natur imod den nye forvaltningsstrategi, som i disse år hersker i Danmark. I stedet bør man kigge til, hvordan de øvrige nordiske lande forvalter deres naturarealer, klit, hede, mose og skov. I mindst 20 år har Danmark praktiseret Naturnær skovdrift, som de øvrige nordiske lande. Det burde man være fortsat med.

I udkastet til plejeplanerne for Naturnationalpark Kompedal står følgende:

Målet med naturnationalparkerne er at fremme natur og biodiversitet ved at understøtte økosystemer med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb.

Hvis I netop har et mål om **minimal brug af forvaltningsindgreb**, så bør I netop lade naturen passe sig selv og lade de naturlige tilpasninger ske uden menneskelig indgriben. Undlade at hegne og indsætte dyr. Forlad arealerne uden at fælde – uden at annullere grøfterne. Bare forlad arealerne! Det bliver urørt natur, som I stræber efter.

Professor Carsten Rabeck beskriver i artikel fra 19. marts 2019, at vi har et forkert mål ifht. ønsket om biodiversiteten. Temperaturen stiger år for år på vores breddegrader. Et resultat af klimakrisen. Når temperaturen stiger forsvinder de insekter, som vi med de strategiske forvaltningsplaner ønsker at fremavle. Derved er det spildte kræfter, at ødelægge vores natur som det sker i disse år.

Generelt manglende inddragelse af naboer og kommuner, hvor er demokratiet henne?

Miljøministeriet/Naturstyrelsen har i denne proces ikke været villige til at inddrage naboer, brugere, foreninger og kommuner om etablering af naturnationalparker. Dette har fra starten været efterspurgt og forskere har da også flere gange sagt, at dette var en betydelig hæmsko for disse projekter. Etablering af Naturnationalparker har ikke borgernes opbakning! Her skulle regeringen have lyttet og set på, hvordan landene omkring os forvalter deres natur!

Det vidner om, at Miljøministeriet overhovedet ikke har til sinde at foretage en reel høring, men udelukkende gør hvad lovgivninger stiller krav om. Det er helt uacceptabelt. Foreningen Fri Natur undrer sig over, at borgere, foreninger og kommuner i dette land overhovedet ikke føler en inddragelse og at planlægning af disse naturnationalparker ikke medfører en demokratisk inddragelse og proces.

Denne retorik fra Miljøministeriet har været gældende ved de andre naturnationalparker, ligesom der har været manglende inddragelse af naboerne, brugere og foreninger som alle ser disse tiltag som indførelse af restriktioner.

De politisk nedsatte Styregrupper til Naturnationalparkerne har reelt ingen medindflydelse, ej heller kompetence. Det er ubetydeligt, hvad de har indflydelse på. En pseudoarbejde kan man sige, er hvad der er kommet ud af nedsættelse af styregrupperne.

Et eksempel på modstand fra Byråd i kommunerne. Regeringens forvaltningsstrategi er vellidt. Der er kun et fåtal rewildere samt biologer, som ikke har sat sig ind i historikken omkring naturnær skovdrift og set hvordan biodiversiteten gennem årene har været i fremgang.

Udpluk af Læsøs borgmester Karsten Nielsens høringssvaret er følgende:

Forslag om dialog

Vi foreslår derfor, at den videre proces om lovforslagets eventuelle følgevirkninger her på øen – specielt for at fremme en eventuelt mulig lokal accept af en Naturnationalpark Læsø – at der hurtigst muligt indledes en dialog mellem repræsentanter for Miljøministeriet og/eller Naturstyrelsen og et midlertidigt udvalg under Læsø Kommunalbestyrelse, hvor de påtænkte virkninger af lovforslaget kan klarlægges, således at kommunalbestyrelsen har mulighed at tage stilling til, om man ønsker en eventuel Naturnationalpark Læsø.

Fri Natur ser ingen logik i at etablere hegnede dyrehaver og så kalde det natur – urørt skov.

Baggrund

Statens skove har oplevet en forbedring af mange arters levevilkår igennem de sidste 30 år siden man indførte naturnær skovdrift. Dette er sket sideløbende med voksende aktivt varieret friluftsliv og bæredygtig skovdrift med brug af træ til byggematerialer m.m.

Den nedgang i arter i Danmark, hører for størstedelen til i det åbne land. Fri Natur ser med bekymring på udsigten til, at man med planerne for urørt skov vil udskifte forvaltningsmetoderne med nye metoder, som ikke miljøvurderet - og gennemføre planer som ikke er miljøvurderet. Fri Natur er imod de ændringer der beskrives i konceptet for urørt skov.

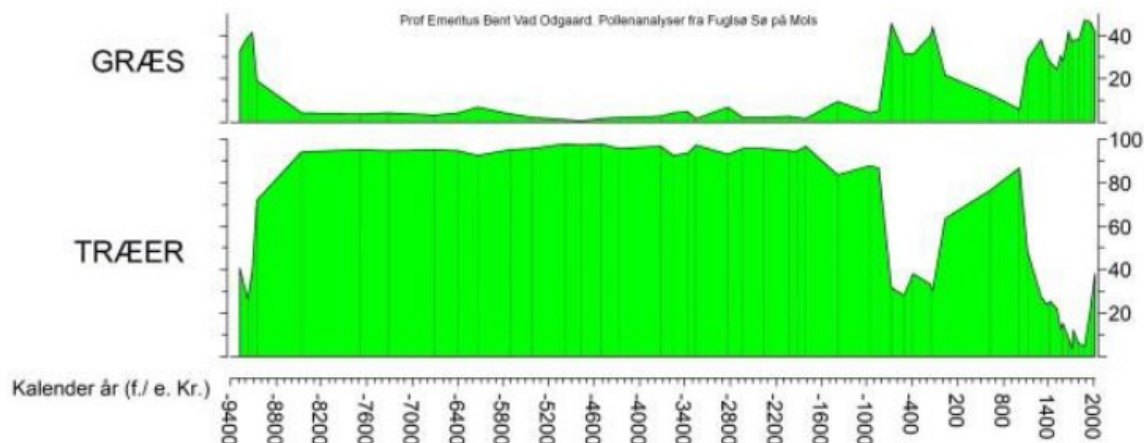
Data om den oprindelige natur i Danmark

Danmark var naturligt dækket af skov inden landbruget blev udbredt, startende for 6000 år siden. At fælde skov og skabe lysåbne- og semi-lysåbne arealer – særligt med græsning af dyr bag hegn, som skal

være "vilde" - er ikke at skabe oprindelig, vild natur, men vil være at indføre en menneskeskabt natur, som ikke har oprindelig karakter.

På nedenstående grafer ses Ben Vad Odgaards pollental fra Fuglsø på Mols. Her ses sammensætningen af vegetation siden sidste istid på Mols. Lignende analyser er foretaget for en lang række søer – de viser at den lysåbne natur med græsning er opstået med menneskets stigende indflydelse.

Fri Natur er bekymret over at disse data ikke indgår i grundlaget for de nye metoder - og særligt Naturstyrelsen planer for urørte skove (samt naturnationalparker) med indhegnede, græssende dyr.

Kilde: Odgaard & Sørensen 2015: Florahistorie i Mols Bjerge: Nye undersøgelser af pollen og planterester i gamle sølag samt <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

I skriver i Projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen for Naturnationalparkerne at store græssere som fx stude og ponyer skal være med til at skabe flere lysninger i skoven, en større grad af variation på de lysåbne arealer og varierede overgangszoner mellem skov og lysåben natur. Nu forholder det sig sådan, at skovene i forvejen er beriget med mange lysåbne arealer og mosaikskov, så hvorfor nu yderligere hegning og udsætning af flere dyr. Lad det hjemmehørende hjortevildt gøre arbejdet.

Tidligere græsningsprojekter viser, at asp og birk ikke vil blive spist og at man alligevel skal fjerne arterne maskinelt.

Ydermere konkluderer, rapporten OVERDREV, ENGE OG MOSER, Håndbog i naturtypernes karakteristik og udvikling, samt forvaltningen af deres biodiversitet, Faglig rapport fra DMU nr. 727 2009 at græsseres gødning giver en fortsat udledning af kvælstof på arealerne. Det er de selv samme arealer, som man ønsker at gøre næringsfattige. Den nye naturforvaltningsstrategi er ikke videnskabelig evalueret og er et resultat af Rune Engelbrechts drømme vision om dyr fra et urlandskab, som oprindelig har holdt til på græssletter dvs. i det åbne land og ikke i urskoven jvn. ovenstående diagram.

Klimabelastning

Forvaltningsplanerne om urørt skov medfører en nedgang i skovenes positive bidrag til CO₂-balancen. Samlet set vil 75.000 HA blive omdannet til konceptet for til urørt skov (inkl. naturnationalparker), og der genplantes ikke nye træer som erstatning. De fældede træer efterlades til dels i skovbunden i stedet for at blive anvendt som CO₂ neutralt byggemateriale. Bunker af grene og stammer efterlades til at blive nedbrudt med udledning af CO₂ og metan til følge.

Fri Natur opfordrer til fortsat at lade gamle træer dominere i skovene og gradvist at søge sammensætningen af træer blive forandret til at passe til oprindelige arter med plukhugst, så både klimabalancen og hensynet til det eksisterende liv i skovene tilgodeses.

Reduceret CO₂-optag.

En aktivt drevet naturnær skovdrift øger skovens tilvækst og dermed CO₂-optag sammenlignet med urørt skov og særligt urørt skov med græsning. Studier har vist, at aktivt skovbrug kan øge CO₂-optaget med op til 20%. Ved rydning af ikke-hjemmehørende træarter er CO₂ optaget typisk 2-3 gange højere end optag for hjemmehørende arter. Et eksempel er grantræer, idet de vokser hurtigere. Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optagelse. Det er også på den måde, vi sikrer sunde træer til de næste mange generationer. Når der fjernes træer, mister vi CO₂ oplagringen. Dette er uansvarligt, når der ikke genplanter i samme omfang.

Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen mangler stadig at sætte tal på den isolerede klimaeffekt af tiltagene med at omlægge 75.000 HA skov til urørt skov med disse metoder. Miljøministeriet har planer om at 250.000 ha skal tilplanter med skov. Dette er hovedsageligt ved private jordejere. Men vi forudsiger at planerne kan være svære at få effektueret ligesom landbrugets frivillige aftale om stop af drift på lavbundsjordene.

Øget import af træ

Urørt skov og ophør med bæredygtig skovdrift vil reducere mængden af bæredygtigt, certificeret dansk træ til byggeri i Danmark. Planerne vil øge behovet for import af træ fra andre lande, med negative konsekvenser for både betalingsbalance, miljø og klima.

Transport af træ over lange afstande øger CO₂-udledningen og kan føre til ulovlig og ikke-bæredygtig skovhugst i andre lande. Danmark har skrevet under på en afskovningsforordning som træder i kraft med udgangen af 2024. Her skal sikres bevarelse af skove og sikring af træ til møbelindustri og byggeri. Her bør Miljøstyrelsen derfor indstille hugsten og undlade at iværksætte planerne om urørt skov, som hovedsageligt sker i Østdanmark. Savværker skal bruge løvtræ til produktion af møbler, gulve og andre bygningsmaterialer.

Veteranisering

Det forekommer unaturligt, at påføre levedygtige træer skade for at lave kunstige træhabitater for insekter, svampe, fugle og pattedyr - når man kunne fokusere på at beholde gamle træer. Ved veteranisering bliver træet aldrig rigtigt stort og "gammelt".

Øget risiko for skovbrande

Urørt skov med ophobning af dødt ved, bunker af grene og tæt vegetation øger risikoen for skovbrande, der udleder store mængder CO₂.

Fældninger i yngletiden, et problem for flagermus, fugle mv.

Det er et problem, at fældningerne af træer sker langt ind i fuglenes yngletid, som Fri Natur har kunnet konstatere sker på Naturstyrelsens områder, hvor hyrede firmaer forestår rydningerne. Der er ikke kun tale om enkelte træer med motorsav, men store områder, der ryddes fuldstændigt med skovningsmaskiner. Det medfører drastisk tab af leve, yngle og fourageringssteder for fugle og dyr.

Specielt er et stort problem, at Naturstyrelsen fælder træer udenfor perioden, hvor det er tilladt at fælde for at sikre flagermusene, som er bilag 4 arter. Hvordan kan det være, at alle andre i Danmark og EU er underlagt gældende lovgivning og Naturstyrelsen som om, noget kender den gældende lovgivning, kan fælde træer hvor flagermus lever, uden konsekvenser, kan gøre som det passer dem.

Manglende respekt for de nuværende skove, plantager, heder og klitter

Med den nye forvaltningsstrategi vil Naturstyrelsen vanære historien om, hvordan skove, plantager, heder og klitter blev etableret og skabt med tilplantninger, så arealerne i dag fremstår som et unikt stykke natur.

Nåletræsbevoksningerne på øen giver føde og ly til de vilde dyr, som der fortsat skal være plads til. Derfor bør dette træ blive stående til fremtidigt byggeri og med den sideeffekt, at træerne medvirker til nedbringelsen af CO₂.

Husk at en hegning er som at skulle etablere en bygning, derfor kræves en landzonetilladelse. Hvis ikke denne er givet, vil hegningen være ulovlig, og kan påklages til Planklagenævnet. Mange af de eksisterende rødliste arter er helt konkret tilknyttet nåleskoven.

Mistet artsrigdom og overgræsning

I skovene er mange truende arter. Fri Natur stiller spørgsmål ved, om disse arter sikres ved de store forandringer som plantagen forventes at gennemgå.

Området har blandt andet grønspejle, sortspejle, dompap, kernebider og vendehals i plantagen. Disse er tilknyttede nåletræerne, hvordan sikres deres fortsatte eksistens, når naturstyrelsen fælder hovedparten af nåleskoven?

Mange truede svampe og laver er tilknyttet nåleskov, dette prioriterer Naturstyrelsen ikke i de nye forvaltningsplaner. Et stort mangler.

Ligeledes skal fortsat være plans til rødlistearter som Skov- og markforben.

Endelig er flagermus i Danmark og EU strengt beskyttede arter. Man må ikke fælde/fjerne træer ved leverstederne. I Danmark har vi 17 arter, hvorfor prioriteres disse ikke i de nye plejeplaner for områderne. Og i øvrigt en skændsel at Naturstyrelsen ikke selv arbejder ifht. Til gældende lovgivning: At der ikke må fældes træer i flagermus-levestederne.

Overgræsning ses på naturstyrelsens arealer på Fanø. I hegningerne er lysesiv og græs, mens arealerne udenfor har stor artsrigdom med fx lyng, porse, blåbær, revling mv. Græsning er ikke ensbetydende med stor biodiversitet. Mere herom.

Der er ikke lavet en systematisk kortlægning af den biologiske mangfoldighed inden projektet med urørt skov og naturnationparker blev udrullet. Hvorledes kan planernes resultater evalueres, når der ikke er en baseline? Professor i Biodiversitet, Professor Carsten Rahbek har netop påpeget dette. Vi ved ikke nok om, hvilke arter som allerede nu er i vores natur.

Når man netop i naturnationalpark Gribskov har diskuteret, at man ikke vil etablere kontrol felter udenfor hegningen, tyder på at Naturstyrelsen bevidst ønsker at manipulere med resultaterne, når samtlige prøvefelter skal ligge indenfor hegningen, samt at resultatet skal vise øget biodiversitet. Tænk hvis resultatet var tilsvarende udenfor hegningerne? Det vidner absolut ikke om et seriøst videnskabeligt arbejde.

En ensidig fokusering på urørt skov og rewildings-driftsmetoderne kan føre til tab af artsrigdommen i danske skove. Kraftig reduktion af granbevoksninger medfører færre rede- og skjulesteder for. Fredede planter såsom orkidéer risikerer at forsvinde i grene, kvas og mørke eller øget vandstand. Forsker har netop påvist, at overgræsning resulterer i mindre biodiversitet.

Igen beskriver rapporten OVERDREV, ENGE OG MOSER, Håndbog i naturtypernes karakteristik og udvikling, samt forvaltningen af deres biodiversitet, Faglig rapport fra DMU nr. 727 2009, at Størst potentiale vil der naturligvis være hvis man kan øge mængden af rent grundvand gennem reduktion af vandindvinding (til fx dambrug eller markvanding). Ligeledes er det **vigtigt at ændringen i vandspejlet ikke foregår så hurtigt at eksisterende sårbar natur forsvinder. Igen er det helt centralt at der foreligger en grundig feltkortlægning af de områder som påtænkes genoprettet for at man kan afveje hensynet til den natur som kan mistes, mod den natur som kan udvikles efter genopretningen.**

Ovenstående hensyn til den natur som kan mistes, sker ikke i disse nye plejeplaner. Her indtænkes udelukkende skovninger, hegninger, græssere og øget hydrologi. Der er ikke taget særlige vurderinger i de enkelte skove. Den samme løsning udruller i Danmark uden tanke om de eksisterende rødlistearter.

Af samme grund frygter Foreningen Fri Natur at etablering af en naturnationalpark bevirker en nedgang i artsrigdommen, da det er **et stort eksperiment med udrulningen af Naturnationalparker i Danmark**, som skovrider Søren Oldenburg udtalte ved Nordsjællands Ridelaugs generalforsamling den 21. februar 2024.

Nedenfor er uddrag fra artikel om undersøgelse af biodiversiteten i græsningsprojekter af 5. september 2022, som er foretaget af følgende: Anne Eskildsen, biolog, Heidi Buur Holbeck, biolog, og Jacob Krog, specialkonsulent, alle fra SEGES.

Projektet viser samtidig, at den græsning, der gennemføres, ofte er for intensiv ift. at gavne biodiversiteten, selv på meget værdifulde naturarealer. Hvis græsningstrykket sættes højere end det anbefalede niveau, nedbides de planteressourcer, som er af afgørende betydning som bl.a. nektar- og pollenkilder.

Overgræsning medfører dermed mangel på blomstrende urter gennem hele sæsonen og fjerner livsgrundlag for de dyr og planter, som græsningen ellers skulle være til gavn for. Dette kan være katastrofalt for den lokale flora og fauna.

Årsagerne til dette misforhold skal i høj grad findes i manglende incitament til at gennemføre en græsningsindsats, der er optimal for biodiversiteten.

I de nuværende tilskudsordninger til græsning af naturarealer opnås det højeste tilskud via en intensiv drift, hvilket er i modstrid med de naturforvaltningsmæssige ønsker og mål for de mest værdifulde naturarealer. Flere dyr redder ikke økonomien – eller naturen. Undersøgelsen sætter samtidig fokus på, at omkostningsniveauet på bedrifter, der ønsker at udføre naturpleje, skal tilpasses nøje efter det tilgængelige tilskud, da det primært er tilskuddet, der skal dække omkostningerne.

Fri Natur ser ikke stor hegning og udsættelse af husdyr, som en løsning til forbedring af biodiversiteten.

Lær nu af vores nabolande i stedet.

Fri Natur henviser til denne artikel.

Uddrag af artikel af 13. nov. 2019

Professor Professor Carsten Rahbek: Drop kampen for de grønne enge – den kan koste biodiversitet

Hvis vi forsøger at fastholde naturen, som den var, da vi var børn, får vi problemer, mener professor. Klimaforandringer vil ændre dansk natur

Årsagen er, at hver gang temperaturen stiger med 1 grad, vil arter som en tommelfingerregel arbejde sig 100 km længere nordpå, forklarer Professor Carsten Rahbek.

Det betyder i bund og grund, at vi formentlig går en fremtid i møde, hvor dyr i Danmark vil have langt mindre brug for de grønne, våde enge og i højere grad have brug for andre, tørrere typer natur at færdes i.

»Hvis vi har en naturforvaltning, der fastholder naturen, som den var, da vi var børn, får vi et problem, for ikke særligt mange arter skal ind i den type natur.«

Mere konkret betyder det, at klimaforandringerne sandsynligvis vil for eksempel få fuglearter til at forsvinde nordpå – en bevægelse, der allerede er i gang. Edderfuglen vil for eksempel helt forsvinde fra Danmark.

Ifølge Professor Carsten Rahbek vil især de rødlistede – altså truede – arter med små bestande blive ramt. Det drejer sig for eksempel om hver femte af vores fuglearter, blandt andre vadefugle.

Mange af dem er knyttet til vores grønne enge. »Fastholder vi eksempelvis de våde enge, er der risiko for, at vi mister arter, der alligevel er på vej ud, mens der intet naturligt levested vil være for nye arter at flytte ind i,« fortalte Professor Carsten Rahbek for nylig på et symposium på Københavns Universitet. Professor Carsten Rahbek, professor på Center for Makroøkologi, Evolution og Klima ved Københavns Universitet.

Begrænset adgang for friluftslivet

Skovene bør være tilgængelig for alle mennesker. Hegn, store utilregnelig dyr, låger, øget vandstand skaber enkeltvis og i kombination begrænset adgang og tilgængelighed. Det vil forhindre mange mennesker i at bruge skoven til motion, rekreation og naturoplevelser.

Befolkningens fysiske og mental sundhed vil blive påvirket negativt af planerne. Forskere har gennem tiden dokumenteret, hvordan ophold i naturen reducerer stress, forbedrer humøret og øger immunforsvaret og færre sygedage og hospitalsophold har en gavnlig samfundsøkonomiske virkning. Regeringen burde have foretaget en 360 graders analyse af disse tiltag inden en ændring fra naturnær skovdrift til naturnationalparker og konvertering af skove til "urørt skov".

Hegninger i forbindelse med kysten

Hvis Naturstyrelsen vil hegne ude på stranden for at kunne holde græsserne, vil det hindre adgangen for gående. Naturbeskyttelsesloven giver netop adgang til altid at kunne færdes langs vandet ved de danske kyster. Dette vil være at adgangsbegrænsning. Hegnet bør sættes, således at man i stor afstand til hegnet ikke hindrer færdsel med hund og hest. Sker dette ikke vil borgerne med hund, hest eller børn kunne færdes sikkert på denne strækning. Heste er nervøse og skal kunne fjerne sig fra et hegn med dyr og ikke have en vandkant tæt på den modsatte side.

I øvrigt vil anlæg indenfor strandbeskyttelseslinien altid skulle have en tilladelse ved Kystdirektoratet. Er denne tilladelse ikke givet, vil her være mulighed for at indgive en klage.

Manglede analyser af risiko for friluftslivet

Fri Natur vil minde om, at der ikke er foretaget en kortlægning af friluftslivet i områderne, der står overfor forandring, ligesom, der ikke er foretaget en risikovurdering og kortlægning af ulykker i naturplejeprojekter, som kunne afdække risikoen for friluftslivets mangfoldige aktiviteter.

Færre muligheder for friluftslivet

Planerne for Urørt skov vil begrænse mulighederne og sikkerheden for diverse fritids- og sportsaktiviteter, f.eks. spejdeture, skovture for familier, børnehaver, skoler og lejrskoler, trailløb, orienteringsløb, mountainbiking, overnatninger i skovene, hestevognskørsel, hundeslædekørsel, ridning og vandreture med hund mm. Disse aktiviteter er vigtige for at fremme et aktivt liv og socialt samvær - generel sundhed i Danmark.

Særligt, når der udsættes store husdyr eller store, vilde arter vil de fleste friluftaktiviteter blive påvirket negativt. I en national undersøgelse erklærer 26,1% af de adspurgte sig enige eller delvist enige i, at "jeg ville føle mig utryk ved at færdes i naturnationalparkerne, hvis der er sat kvæg og/eller heste ud" (KU 2022). Tilgængeligheden bliver dermed væsentligt reduceret for mange brugergrupper.

Øget risiko for ulykker

Visse områder vil blive hegned og der har allerede været utallige sammenstød mellem dyr fra indhegninger og dem der har vovet at gå ind i områderne. Det viser nedenstående liste, over ulykker med borgere og færden med store græssere. Også i Lille Vildmose har Aalborg kommune advaret borgerne mod elgene. Ja, de er sky med meget farlige ved situationer med mennesker og andre dyr som heste og hunde.

Der er usikkerhed om hvor ansvaret kan placeres - hos den enkelte, hos dyreholderen eller Naturstyrelsen? Ulykkerne kommer og Fri Natur vil mene at når Naturstyrelsen har udsat dyrene er det også her ansvaret skal placeres – særligt, når man ikke har foretaget de nødvendige forudgående analyser.

Og hvem der har ansvaret for ulykker, hvis mødet mellem store græssere og skovgæster bliver fatal, når man som organisation, institution eller forening har børn, gæster og/eller sportsudøvere med i hegningerne?

Eksempler på hændelser, der er kommet i medierne

2024 Ko angreb borger i sommerhusområde på Horns Herred

2023 Minister i natur-sag: Ko trampede på soldat

2022 Skræmmende oplevelse i Mols Bjerge på kanten til det livstruende

2022 (2020) Angrebet af rasende ko. Hyggetur med børnene blev til mareridt

2021 Turister omringet i Mols Bjerge og angrebet af tyr

2021 Kvinde angrebet af ko

2021 Køer drev syvårig på flugt. Nu er dyrene blevet fjernet

2020

2019 Heltemodig datter reddede far fra vild tyr

2017 Opråb fra Lille Vildmose: Hold jer fra elgene | TV2 Nord

2017 Overfaldet af vilde køer. 67-årig kvinde hårdt kvæstet på Helgenæs

2017 Mand trampet ihjel af ko i Broager

2017 Angrebet af køer i indhegning. Jeg slap mirakuløst med liv og førlighed i behold

2017 John Henriksens hund blev mast ihjel: - Naturstyrelsen har ikke gjort nok

Bag disse artikler skjuler der sig mørketal med mange nærvedhændelser og ulykker, som ikke har nået mediernes overskrifter.

Alternative forslag:

Fri Natur støtter en bæredygtig naturnær skovdrift, der sikrer både biodiversitet, CO₂-optag og fri adgang til naturen for alle. Naturnær skovdrift indebærer en række forskellige tiltag, herunder:

- Fri adgang for alle: Områderne skal være tilgængelige og sikre for alle mennesker – også os med hund, så vi alle kan nyde naturens sundhedsfremmende effekter i vores fælles natur. Flora og fauna har brug for spredningskorridorer for at kunne spredes og vandre frit. Fri Natur foreslår at sætte naturen fri og lade skovene dominere landskaberne.
 - Pleje af lysåbne områder: Lysåbne områder er vigtige for mange danske arter og bidrager til et mere varieret landskab – begræns hegninger med græssere til kun de områder hvor periodevis afgræsning på de eksisterende lysåbne arealer.

Danmark ligger for nordligt til at understøtte græsning hele året. Tørt græs er ikke at sammen- ligne med hø. Der er ingen næring tilbage. Græssers fordøjelse er ikke egnet til at skulle nedbryde cellulose i knopper, grene og bark – og er ikke ”naturlige” fødeemner for de fremavlede husdyrtyper.

Indretning af mindre hegninger skal udføres væk fra stier og veje, således at vi der ikke ønsker at færdes blandt kvæget/dyrene får alternative ruter.

- Brug af plukhugst: Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optag, samt forsyner vores land med certificeret, bæredygtigt tømmer til bæredygtigt byggeri.

Kilder:

- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>

- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://bevarthedanskeskove.dk/>
- <https://frinaturdanmark.dk/>
- <https://www.facebook.com/frinatur>
- <https://www.facebook.com/groups/312861966884220>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift> :
- https://dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_ID=2078
- <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-underoestjysk-soe/>

Med venlig hilsen på vegne af Foreningen Fri Natur

Forsvarets Etablissement-og Terrænkommendo **Offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for** **Naturnationalpark Kompedal**

Etablissement-og Terrænkommendoen (ETK) har modtaget offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal.

ETK gør opmærksom på at Forsvarsministeriet har aktiviteter på Naturstyrelsens arealer ved Kompedal.

Kompedalområdet anvendes af hærens enheder til flere øvelses- og uddannelsesaktiviteter, der vil også fremover være behov for at anvende området til øvelses- og uddannelsesformål, behovet vil de kommende år blive forøget.

Hegning og afgræsning må ikke være en hindring for Forsvarsministeriets fortsatte aktiviteter i området.

Forvaltningsplanen skal sikre, at der kan iværksættes nødvendige aktioner løbende, hvis militære aktiviteter påvirkes som følge af aktiviteter forbundet med konvertering til Naturnationalpark. Aktiviteter der kan påvirke de militære aktiviteter er hydrologiske forandringer eller ændringer i bevoksningskarakter o.l.

Det bør sikres at Forsvaret inddrages inden, igangsætning af aktiviteter forbundet med konvertering til Naturnationalpark implementeres, for at sikre at Forsvarets interesser tilgodeses i området.

ETK skal høres inden ændringer i vandspejl og hydrologi foretages da Naturnationalpark Kompedal ligger inden for 13 km af zonen omkring Flyvestation Karup. Jf. Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning kapitel 4.6, pkt 4.6.2., samt Bekendtgørelse om sikring af indflyvning til militære flyvepladser, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139 af 4. juli 2018, Kommissionens forordning (EU) nr. 139/2014 af 12. februar 2014.

Eventuelle henvendelser i sagen bedes rettet til sagsbehandler Johan Kristian Pedersen på mail: FES-NPS12@mil.dk eller telefon 7281 3168.

Med venlig hilsen

Jane Fuglsang Bech
 Chefkonsulent
 Chef for Natur- og Plansektion

Silkeborg Kommune

Høringssvar vedr. offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal

Naturstyrelsen har offentliggjort projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal.

Projektbeskrivelse og forvaltningsplan har været forelagt Klima- og Miljøudvalget.

Et flertal i Klima- og Miljøudvalget kvitterer for samarbejdet og bakker op om Naturnationalpark Kompedal.

Venlig hilsen

Morten Horsfeldt Jespersen
Klima-, Natur- og Miljøchef

Ane Østergaard
Biolog

Trafikstyrelsen

Kære Nationalparkteam i Naturstyrelsen

Trafikstyrelsens team for Flyvepladser har ingen bemærkninger til denne høring af Projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal.

Med venlig hilsen
Line Lykke Kongsmar
Fuldmægtig / Head of section

Vejdirektoratet

Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Kompedal

Vejdirektoratet har modtaget høringsmateriale omhandlende etablering af Kompedal Naturnationalpark, herunder udkast til projektbeskrivelse og naturforvaltningsplan.

Vedr. hegning i naturnationalparken

Af forslaget fremgår det, at der påtænkes hegning hele vejen rundt om naturnationalparken på en strækning på 27 km. Hegningen vil bestå af et lavt 2-trådshegn med eltråde, som tillader de naturligt forekommende dyr som fx krondyr og dådyr at passere. Det er oplyst, at hegningen placeres et par meter inden for nationalparkens afgrænsning, grundet hensyn til det fredede skovdige og muligheden for at kunne færdes langs indhegningen.

I Naturnationalpark Kompedal er der i dag omtrent 35 mindre eksisterende hegn, hvor der er plantet primært løvtræer. Inden for hegningerne vil nåletræer blive fjernet, og der vil ske yderligere tilplantning med hjemmehørende buske og løvtræer. Der forventes ikke at blive etableret nye hegn, ud over hegn, som opsættes i forbindelse med udsætning af dyr til græsning i naturnationalparken.

Beplantning

I naturnationalparken er det hensigten over tid at ændre beplantningen, så den præges af hjemmehørende arter. Som udgangspunkt ryddes bevoksninger med oversøiske nåletræer (bl.a. sitkagran og contortafyr) i naturnationalparkens etableringsfase, dvs. i op til en 25-årig periode.

Naturstyrelsens retningslinier for urørt skov vil blive fulgt. Beplantningen vil over tid ændres til et mere mosaikpræget og stedvis mere lysåbent landskab.

Vedr. offentlighedens adgang i naturnationalparken

Hunde skal føres snor overalt i nationalparken, med undtagelse er hundeskoven.

Vejdirektoratets bemærkninger

Vejdirektoratet planlægger i øjeblikket en ny motorvej mellem Klode Mølle og Løvel. Motorvejen vil få et forløb tæt på den sydøstlige del af Kompedal Naturnationalpark.

Nedenstående bemærkninger relaterer sig hertil.

Faunapassager

I forbindelse med udarbejdelse af miljøkonsekvensvurderingen for motorsvejsprojektet, har Vejdirektoratets rådgiver, Niras, været i kontakt med Naturstyrelsens vildkonsulenter, der oplyser at kron dyr og dådyr anvender ruter i øst-vestlig retning i området omkring Kompedal og Stenholt Plantager. Det er derfor vigtigt, at dyrene fortsat har fri bevægelighed og dermed har adgang til de ruter, som dyrene allerede anvender i øst-vestlig retning.

I vejprojektet er der planlagt 2 store faunapassager i området (overføringer på min. 50 m bredde), se bilag 1. Disse faunapassager vil blive udformet, herunder tilplantet, på en måde, så de tilgodeser store dyr som kronhjort og råvildt, men også andre mindre pattedyr som fx flagermus. For at sikre funktionaliteten af passagerne bør der i mundingszonen i området ind mod Kompedal Naturnationalpark sikres en udformning mht. beplantning og hegning, som sikrer, at dyrene vil anvende faunapassagerne. Herunder bør hegning ikke placeres for tæt på faunapassagerne. Det er ligeledes hensigtsmæssigt, at offentlighedens adgang til områder ved faunapassager begrænses for at sikre så høj grad af uforstyrrelse som muligt. Herunder er det væsentligt, at der opsættes skiltning, som forbyder passage såvel for mennesker som for mennesker med følgeskab af hunde ved mundingszonen såvel som over passagen, da denne påvirkning vil betyde, at faunapassagerne ikke vil blive anvendt fuldt ud.

En mindre del af naturnationalparkens østlige areal skal muligvis eksproprieres til vejanlægget. Det vil blive fastlagt i forbindelse med detailprojekteringen, herunder arealets størrelse og præcise placering. Det vil have betydning for bl.a. hegningen rundt om Kompedal Naturnationalpark.

Flagermus

Ved omdannelsen af plantagen, bør der tages hensyn til etablering af en beplantning, som understøtter flagermus i området. Herunder bør det sikres, at der er ledelinier med varierende beplantning gennem nationalparken, som er egnede til flagermus og at disse ledelinier har forbindelse til faunabroerne tilknyttet motorvejsprojektet. Vejdirektoratet kan i øvrigt henvise til nyligt gennemførte flagermusundersøgelse fra Mønsted Kalkgrube, findes her [Supplerende MKV - Miljøkonsekvensrapport - Klode Mølle - Løvel - Niras a/s](#).

Afsluttende bemærkning

For yderligere oplysninger om motorvejen henvises til Vejdirektoratets hjemmeside, hvor der bl.a. kan findes oplysning om linieføring, miljøkonsekvensrapporter og resumé heraf, jf. linket [Motorvej Klode Mølle-Viborg-Løvel | Vejdirektoratet](#).

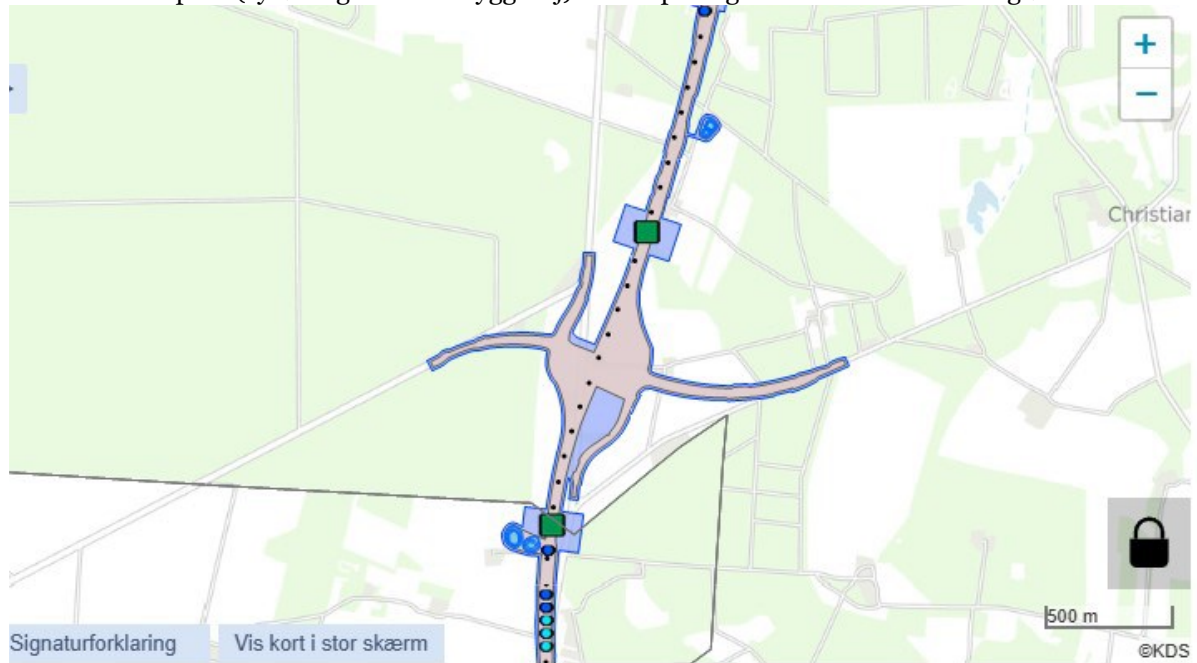
Vejdirektoratet stiller sig til rådighed for videre drøftelser og ser frem til en konstruktiv dialog med Naturstyrelsen omkring skæringsfladerne mellem Kompedal Naturnationalpark og den midtjyske motorvej.

Venlig hilsen

Anne-Louise Jørgensen
Chefkonsulent
Miljøteam Større Anlæg

Bilag

Bilag 1: Angivelse af placering af planlagte faunapassager (overføringer) ved Kompedal Naturnationalpark (sydøstlig del ved Skyggevej). Faunapassager er markeret med en grøn firkant.

Venstre i Silkeborg Byråd

Venstre i Silkeborg Byråd siger nej til Naturnationalpark Kompedal

Venstre i Silkeborg Byråd er imod planerne om at gøre Kompedal til en Naturnationalpark. Vores modstand handler ikke om, at vi ikke ønsker naturen – for det gør vi – men om den måde, man har valgt at forvalte området på.

Vi er især imod udsætningen af heste som ”vildtlevende dyr”. Heste har ikke levet frit i den danske natur i omkring 3000 år, og det er derfor kunstigt at ville genindføre dem i et miljø, hvor de ikke længere hører naturligt hjemme. At presse tamheste til at klare sig på bark, små træer og begrænset føde er både urealistisk og uansvarligt. Aldrig har vi set en foderplan for heste, hvor bark og kviste indgår som et tilstrækkeligt grundlag for dyrevelfærd.

Derudover betyder projektet bevidst hærværk på eksisterende skov og træer. For at skabe en bestemt type natur vil man fælde, ringbarke og ødelægge de træer, der allerede står – alt sammen for at fremelske en ”naturtype”, som politikere og biologer har besluttet sig for at favorisere. Vi mener, det er en form for naturmanipulation, ikke naturbeskyttelse.

Endnu mere bekymrende er det, at man i forbindelse med Naturnationalpark Kompedal forventer at skulle have op mod 23 dispensationer fra gældende lovgivning – herunder både Naturbeskyttelsesloven og Dyreværnsloven. Når et projekt kun kan lade sig gøre ved at omgå de regler, der normalt beskytter både natur og dyr, så er det i sig selv et klart tegn på, at projektet ikke er bæredygtigt eller forsvarligt.

Venstre i Silkeborg Byråd har indsendt et høringsvar, hvor vi tydeligt vil markere vores modstand mod planerne. Vi mener, det er afgørende, at borgernes bekymringer bliver hørt, og at beslutninger om natur og dyrevelfærd træffes på et ansvarligt grundlag.

Naturen skal udvikle sig i respekt for både biodiversitet og dyrevelfærd. Det gør vi ikke ved at presse husdyr ud i unaturlige forhold, bevidst ødelægge den eksisterende skov eller ved at omgå de love, der netop skal sikre en ansvarlig forvaltning. Venstre ønsker en realistisk naturbeskyttelse, hvor vi både passer på dyrene og bevarer den skov, vi allerede har – i stedet for at eksperimentere med dispensationer, dyr og ødelæggelse i Kompedal.

På vegne af venstre i Silkeborg byråd

Anders Hartvig, Kern Oddershede, Mads Frandsen, Morten Dalgaard Høgh, Steen Vindum, Thomas Tonsberg Schlie, Helga Sandorf Jacobsen og Susanne Jacobsen.